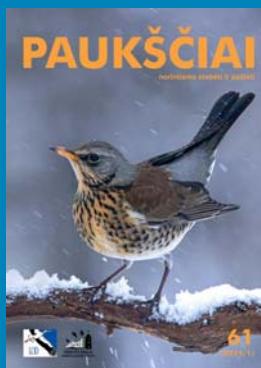

PAUKŠČIAI

norintiems stebėti ir pažinti

61
(2024/1)

*Smilginis strazdas
(Turdus pilaris), Tiečkūnai,
Panėvežio r., 2024-01-15*
© Aidas Žeruolis

Lietuvos ornitologų draugijos leidinys apie paukščius, jų apsaugą, stebėjimą.
Leidžiamas nuo 2009 m.
kartą per tris mėnesius.

Vyr. redaktorius
Vytautas JUSYS
Tel. +370 638 90619
vrventragis@gmail.com

Redakcijos kolegija
Arūnas ČERKAUSKAS
Saulius KARALIUS
Mindaugas KIRSTUKAS
Dr. Julius MORKŪNAS
Ričardas PATAPAVIČIUS
Gediminas PETKUS
Liutauras RAUDONIKIS
Laimonas ŠNIAUKŠTA

Lietuvių kalbos redaktorė
Erika MERKYTĖ-
ŠVARCIENĖ

Anglų kalbos redaktorius
Jos STRATFORD

Tiražas 800 egz.

PAUKŠČIAI / BIRDS
*The magazine of the
Lithuanian Ornithological
Society, about birds, bird
observations and bird
conservation. Published
quarterly since 2009.*

*Editor in chief
Vytautas JUSYS*

*Žurnalas „Paukščiai“ siunčiamas visiems
LOD nariams, jų galima užsipername-
rioti visuose Lietuvos pašto skyriuose.
Indeksas 5114.*

Lietuvos ornitologų draugija (LOD) – tai nevyriausybinių organizacija, kuri rūpinasi Lietuvoje aptinkamų laukinių paukščių ir jų gyvenamosios aplinkos apsauga. Siekdama šio tikslų, draugija vienija gamtai ir paukščiams neabejingus Lietuvos žmones, rūpinasi ekologiniu visuomenės švietimu, paukščių populiacijų tyrimu ir monitoringu bei visuomeniškai kontroliuoja aplinkos ir biologinės įvairovės apsauga reglamentuojančiu įstatymu leidimą ir vykdymą. Nuo 1994 m.

draugija yra tarptautinės paukščių apsaugos organizacijos „BirdLife International“ asocijuota narė. Norėdami tapti LOD nariu ar tiesiog prisijungti prie paukščių apsauga besirūpinančių bendraminčių, kreipkitės į LOD sekretoriatą adresu:

Lietuvos ornitologų draugija, Naugarduko g. 47-3, LT-03208 Vilnius.
Tel. / faks. +370 5 213 0498, el. p. lod@birdlife.lt; www.birdlife.lt.

VIRŠELIO PAUKŠTIS / Bird on the Front Cover

- 3 V. Jusys, R. Patapavičius. Smilginis strazdas (*Turdus pilaris*)
Fieldfare

METŲ PAUKŠTIS / Bird of the Year

- 11 L. Raudonikis. Mažoji musinukė – 2024 m. paukštis
Red-breasted Flycatcher – Bird of the Year 2024

LOD žinios / LOD news

- 13 A. Raudonius. Paukščių stebėtojų „Klubas 250“ – 2023 m. rezultatai
Birdwatchers' Club 250, Results 2023
16 „Ornitostogos“ įkurė ornitologinę mokyklą žmonėms, besidomintiems paukščiais
Ornithological school founded by "Ornitostogos"

PADEDAME PAUKŠČIAMS / Help the birds

- 18 M. Karlonas, E. Drobėlis. Dirbiniai lizdai Dainavos girių laplandinėms pelėdoms
Artificial nests for Great Grey Owls in Dainava forest

PAUKŠČIŲ TYRIMAI / Bird Research

- 20 R. Patapavičius. Ilgaamžės gulbės giesmininkės
Long-lived Whooper Swans

ORNITOFAUNISTINIAI STEBĖJIMAI / Bird Observations

- 22 B. Stukė, E. Sukackienė. Pelėdikėmės perėjimas elektros pastotėje baigesi liūdnai
Ill-fated breeding attempt by Little Owls near electrical equipment
23 D. Dementavičius. Vidurio Lietuvoje aptiktas perintis žuvininkas
Breeding Osprey found in Central Lithuania
24 R. Patapavičius. Velyvas žuvininko aptikimas Lietuvoje
Late observation of Osprey in Lithuania
25 S. Karalius. Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2023–2024 m. žiemą
Bird Observations in Lithuania in Winter 2023-2024
33 V. Jusys. Naujos ir labai retos paukščių rūšys, aptiktos 2023–2024 m. žiemą
Vakarų Palearktikoje
New and Very Rare Bird Species in the Western Palearctic in Winter 2023-2024

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS / Bird Ringing

- 34 V. Jusys, V. Eigirdas. Paukščių žiedavimas Ventės rage 2023–2024 m. žiemą
Bird Ringing at Ventės Ragas Ornithological Station in Winter 2023-2024

ORNITOLOGO UŽRAŠAI / Ornithologists' Notes

- 37 E. Drobėlis, M. Karlonas. Žuvininkų šeimos gyvenimo metraštis
Chronicle of the life of an Osprey family
41 M. Čepulis. Balta varna
White crow

IVAIRENYBĖS / Various

- 43 S. Karalius. Niūri ateitis – ar madeirinis karvelis vėl atsidurs nykstančių sarašuose
Gloomy future – Trocaz Pigeon to return to the endangered list?
44 S. Karalius. Paukščių gripas krito Vengrijoje žiemojančio gervėms
Wintering Cranes in Hungary suffered from bird flu
47 R. Akstinas. Įdomūs faktai apie kékštą
Interesting Facts about Eurasian Jay

© Simona Minkevičius

Smilginis strazdas (*Turdus pilaris*)

Vytautas JUSYS, Ričardas PATAPAVIČIUS

Rūšies statusas

Perinti, migruojanti, praskrendanti, žiemojanti rūšis, Lietuvoje aptinkama ištisus metus.

Biometrija

Kūno masė ir matmenys: patinų (n=124) svoris 115,2 (90,0–139,3) g, sparnas 150,2 (144–158) mm, uodega 110,7 (100–120) mm, pastaibis 33,6 (30,7–36,3) mm, snapas iki kaukolės 24,4 (21,8–29,9) mm, snapas iki šnervių 13,6 (11,4–15,2) mm; patelių (n=185) svoris 112,0 (82,5–141,4) g, sparnas 147,1 (140–156) mm, uodega 108,2 (98–118) mm, pastaibis 33,2 (31,1–35,6) mm, snapas iki kaukolės 24,3 (22,0–27,4) mm, snapas iki šnervių 13,7 (11,7–15,9) mm (V. Jusys).

Paplitimas ir gausumas

Smilginiai strazdai plačiai paplitę Eurazijoje. Peri vakaruose nuo vidurio Prancūzijos ir Norvegijos iki šiaurėtinės Kinijos dalies rytuose. Šiaureje arealas eina per arktinę Europos dalį beveik per visą Rusiją. Pietuose – šiaurinė Italija, Rumunija, Ukraina, šiaurinė Kazachstano dalis, Mongolija. Užklysta į Islandiją, Kanarų salas, Špicbergeną, Grenlandiją.

Lietuvoje tai įprasti ir paplitę paukščiai visoje šalies teritorijoje. Remiantis Lietuvos perinčių paukščių atlaso duomenimis, 1995–1999 m. šalyje smilginių strazdų perejimas įrodytas 533 (78,7 proc.) 10×10 km atlaso kvadratų ir jų skaitlingumas šalyje siekė 80 000–100 000 porų. XX a. pab. perinčios populiacijos vidutinis tankumas laukų miškeliuose buvo 64,7 poros/100 ha, didžiausias tankumas laukuose esančiuose eglyneliuose vidutiniškai 152 poros/100 ha (Kurlavičius, 1995), o Žemaitijos eglynuose rasta vidutiniškai 2 poros/100 ha (Matiukas, 1992).

Smilginių strazdų paplitimas. Šviesiai žalia spalva – perėjimo arealas, tamsiai žalia – gyvena ištisus metus (peri ir žiemoja), mėlyna – žiemojimo vietos

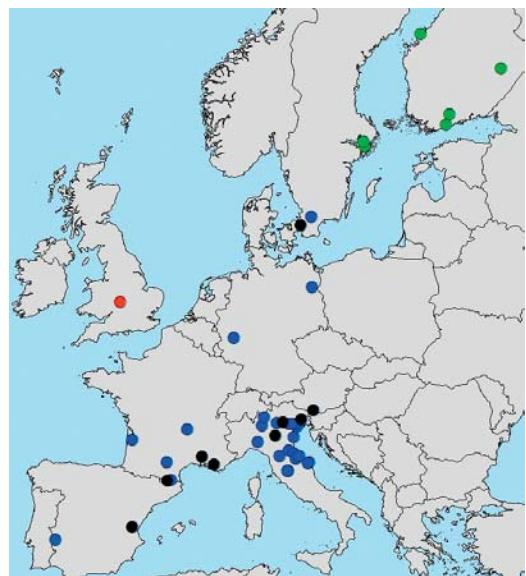
Žiedavimui sugauti smilginiai strazdai. Ventės ragas, 2009-12-21 © Vytautas Jusys

XXI a. pr. (2008–2018 m.) smilginių strazdų Lietuvoje populiacija buvo vertinama 80 000–120 000 perinčių porų (VSTT, LOD).

Žiedavimas ir migracijos

Smilginių strazdų migracijoms aprašyti ir jų žiemavietėms įvardyti panaudoti Lietuvos paukščių žiedavimo centro duomenų bazėje esantys šių paukščių žiedavimo ir jų aptikimo po žiedavimo duomenys. Iš viso dar negalutiniaiems duomenimis Lietuvoje iki 2023 m. pabaigos sužeduota ne mažiau kaip 8030 dar neskraidančių jauniklių ir 5830 jau suaugusių (gebaničių laisvai skristi) paukščių. Žinomas 41 žieduoto dar neskraidančio jauniklio aptikimo atvejis ir 54 žieduotų jau suaugusių paukščių aptikimo atvejis. Taip pat dar žinomi penkios užsienio valstybėse (Belgijoje, Čekijoje, Latvijoje, Nyderlanduose ir Rusijoje) žieduotų penkių paukščių aptikimo Lietuvoje atvejai. Kokie gauti rezultatai atlikus šių duomenų analizę ir apibendrinimą?

Lietuvoje žieduoti dar neskraidentys jaunikliai ir keletas neabejotinai nesenai lizdus palikę, bet jau gebantys skristi pirmamečiai pirmuoju ir vėlesniais žiemojimo laikotarpiais (čia ir toliau – lapkričio–vasario mėn.) aptikti tik Italijoje (18 paukščių), Prancūzijoje

*Lietuvoje žieduotų smilginių strazdų aptikimo vietas:
mėlynos žymės – žieduotų dar neskraidančių jauniklių
aptikimai lapkričio–vasario mén.; juodos žymės – žieduotų
gruodžio–vasario mén. aptikimai lapkričio–vasario mén.
po žiedavimo praėjus bent vienam veisimosi sezoniui; žalios
žymės – žieduotų gruodžio–vasario mén. aptikimai
pavasario–vasaros laikotarpius; raudona žymė – žieduoto
balandžio mén. aptikimas vasario mén.*

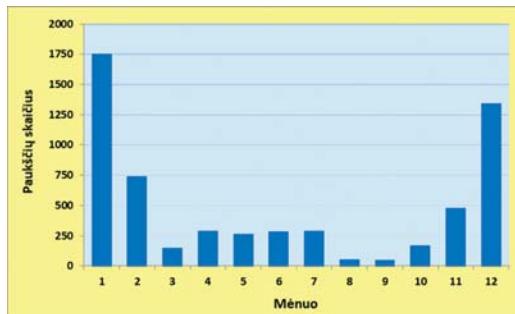
(4), Vokietijoje (2), Ispanijoje (1) ir Švedijoje (1) (žemėlapyje mėlynos žymės). Gerokai didesnis jų aptiki-
mų skaičius Italijoje fiksuojamas todėl, kad šioje valsty-
bėje strazdai labai geidžiamas medžioklės objektas, nors
jų medžioklė labai populiarūs ir Prancūzijoje bei Ispani-
joje (ir kituose Pietų Europos kraštuose).

Žiemojimo laikotarpiu (vasario 7 d.) vienas
paukštis šeštaisiais po žiedavimo metais aptiktas Jung-
tinės Karalystės Vorikšyro grafystėje (žemėlapyje rau-
dona žymė). Žieduojant jis buvo vyresnis nei antrų
kalendorinių metų amžiaus (išperėtas ne vėliau nei
priš dvejus metus). Tai buvo arba jau sugrįžęs į per-
ejimo regioną paukštis, arba dar migruojantis į perejimo
vieta šiaurė Lietuvos.

Pirmieji paukščiai į žiemavietės regioną nuskren-
da jau spalio ir net rugsėjo mén. Pvz., du paukščiai
žiedavimo metais aptiktas Prancūzijoje 2016 ir 2145
km atstumu nuo žiedavimo vietas jau spalio mén. (11
ir 20 d.), o vienas Italijoje aptiktas net rugsėjo mén.
(23 d.). Tiesa, pastarasis aptiktas antraisiais po žieda-
vimo metais. Lietuvoje žiemojimo laikotarpiu nebuvu
aptiktas né vienas čia žieduotas dar neskaidantis jaun-
niklis ar veisimosi laikotarpiu (gegužės–liepos mén.)
žieduotas bet kokio kito amžiaus paukštis.

Po pirmojo ar vėlesnių žiemojimo laikotarpių ba-
landžio–rugsėjio mén. Lietuvoje aptikta 20 čia žie-
duotų paukščių. Tik trys iš jų aptiktai toliau nei 1 km
(5, 8 ir 10 km) atstumu nuo žiedavimo vietas, o visi
kiti aptiktai žiedavimo vietoje arba ne toliau nei 1 km
atstumu nuo jos. Tai neabejotinai įrodo jų sugrįžimą
i giminės vietas po žiemojimo laikotarpio.

Lietuvoje smilginiai strazdai, nors ir neveniodai
gausiai skirtingais metais, žiemoja gana skaitlingai. Iš
visų šalyje žieduotų suaugusių smilginų strazdų per
lapkričio–vasario mén. sužieduota net 73,8 proc., t.
y. 2,8 karto daugiau nei kovo–spalio mén. Pažymėti-
na, kad tuo pačiu žiemojimo laikotarpiu né vienas iš
jų nebuvu aptiktas toliau nei 1 km atstumu nuo žie-
davimo vietas. Todėl galima spėti, kad bent jau dauguma
individų tuo pačiu žiemojimo laikotarpiu žie-
mojimo vietas nekeičia, bet kitu žiemojimo laikotar-
piu gali žiemoti visai kita vieta. Pvz., žiemojimo
laikotarpiu Lietuvoje žieduoti paukščiai kitais žiemo-
jimo laikotarpiais aptiktai Italijoje ir Prancūzijoje (po
3), Austrijoje, Ispanijoje ir Švedijoje (po 1) 528–2374
km atstumu nuo žiedavimo vietas (žemėlapyje juod-
os žymės), o sausio 17 d. Belgijoje žieduotas indivi-
das kitą žemą, gruodžio 21 d., aptiktas Lietuvoje.

Lietuvoje atskirais mėnesiais sužieduotų suaugusių
(gebančių laisvai skristi) smilginių strazdų skaičius

Žiemą smilginių strazdai mielai lesa jiems prismeigtus
obuolius. Ventės ragas, 2009-02-09

© Vytautas Jusys

Tai, kad skirtingais metais jie neretai žiemoja ne toje
pačioje vietoje, netiesiogiai patvirtina ir faktas, jog Lie-
tuvos nebuvo aptiktas né vienas žiemojimo laikotar-
piu čia žieduotas individus.

Kaip jau minėta, vietinės populiacijos smilginiai
strazdai, galbūt išskyrus pavienius atvejus, žiemoti Lie-
tuvos nelieka. Kyla klausimas, tai iš kur kilę tie pas-
mus žiemojantys paukščiai? Lietuvos žiemojimo lai-
kotarpiu žieduoti paukščiai pavasario–vasaros laiko-
tarpiu (balandžio–rugsėjio mén.) aptiktai Suomijoje
(4 paukščiai) ir Švedijoje (2) 480–925 km atstumu
nuo žiedavimo vietas Lietuvos. Remiantis šiuo faktu
galima teigti, kad Lietuvos dažniausiai žiemoja iš Suo-
mijos ir vienas kitas iš Švedijos atskridęs paukštis. Bai-
giantis žiemai jie išskrenda – Lietuvos veisimosi laiko-
tarpiu nebuvo aptiktas né vienas žiemojimo laikotar-
piu čia žieduotas paukštis.

Smilginiai strazdai dažnai įsikuria įvairių vandens telkinių pakrančių medžiuose šalia laukų ir pievų © Vytautas Jusys

Neabejotina, kad tarp žiemojančių yra ir iš Rusijos šiaurės vakarų regiono atskridusiu individu. Tai žieduotų paukščių aptikimais nepatvirtinta, bet tuo stebėtis neverta, nes tame Rusijos regione paukščių žieduoja nedaug, o pranešimų apie kitur žieduotų ir ten aptiktų paukščių aptikimus dėl mažo gyventojų tankumo tuose regionuose ir dėl rusų mentaliteto (dažniausiai nesivarginama pranešti apie aptiktą žieduotą paukštį) gaunama labai nedaug.

Reziumuojant galima pasakyti, kad lietuviškos populiacijos smilginiai strazdai dažniausiai žiemoja Pietų, Vakarų ir Vidurio Europoje – dažniausiai Italijoje (į šiaurę nuo 43° š. pl. lygiagretės) ir Pietų arba Pietvakarių Prancūzijoje. Rečiau Pirénų pusiasalyje ir likusioje Prancūzijos dalyje, Britų salose, Belgijoje, Nyderlanduose, Vokietijoje. Lietuviškos populiacijos individai Lietuvoje nežiemoja, o dauguma čia žiemojančiųjų būna atskridę iš Suomijos ir galbūt Rusijos šiaurės vakarų teritorijų, vienas kitas iš Švedijos. Šie paukščiai atskirais metais gali keisti žiemojimo vietas daugiau nei 2000 km atstumu nuo ankstesnės žiemojimo vietas.

Iš visų Lietuvoje žieduotų individų toliausiai aptiktas Ispanijoje Badachoso provincijoje ($38^{\circ}52'$ š. pl., $6^{\circ}58'$ v. ilg.) už 2842 km nuo žiedavimo vietas. Šis aptikimas yra ir toliausiai vakaruose bei pietuose. Toliausiai į šiaurę aptiktas Suomijoje Pohjanmos regione ($63^{\circ}38'14''$ š. pl., $22^{\circ}31'35''$ r. ilg.) 925 km atstumu nuo žiedavimo vietas.

Kaip jau minėta, šie paukščiai labai mėgstamas medžioklės objektas Pietų Europos valstybėse. Tai patvirtinata ir žieduotų individų aptikimo aplinkybės. Iš 22 Italijoje aptiktų Lietuvoje žieduotų individų ne mažiau kaip 16 (72,7 proc.) buvo vienaip ar kitaip sumedžioti, Prancūzijoje iš 7 sumedžioti ne mažiau kaip 6 (85,7 proc.). Palyginimui: iš 62 Lietuvoje aptiktų 42 (67,7 proc.) buvo sugauti ir, suprantama, vėl paleisti žieduotojų. Negyvų aptikta 20, iš kurių 3 užsimušė atsitrenkę į langų stiklus, 3 aptiktos tik liekanos (spėjama, sugauti plėšrūnu), 2 nugaišo įsipainiojė apsauginiuose tinkluose soduose ir (ar) daržuose, 12 aptiktų negyvų žūties ar gaišimo priežastys nežinomas arba pranešimuose apie jų aptikimą nenurodytos.

Vienas Lietuvoje žieduotas dar neskraidantis jauniklis buvo nušautas Italijoje praėjus 8 m. 7 mėn. ir 22 d. (3158 d.) po žiedavimo. Tai ilgiausiai išgyvenęs Lietuvoje žieduotas smilginis strazdas. Žinomas ilgiausias šios rūšies paukščio amžius yra 18 m ir 1 mėn. (antro ilgiausiai išgyvenusio paukščio amžius buvo 12 m. ir 10 mėn.) (<https://euring.org/data-and-codes/longevity-list?page=4>).

Veisimosi aplinka ir biologija

Smilginiai strazdų mėgstamos perėjimo vietas – įvairių vandens telkinių pakrančių medžiai, nedideli tarp pievų ir dirbamų laukų išsimetę miškeliai, taip pat gyvenviečių želdiniai ir miestų parkai, kapinių želdiniai, rečiau apsigyvena didesnių miškų pakraščiuose.

*Smilginis strazdas, patinas, maitina lizde kiaušinius perinčią patelę. Pašešupio parkas, Marijampolė, 2016-05-07
© Irena Tamulyrienė*

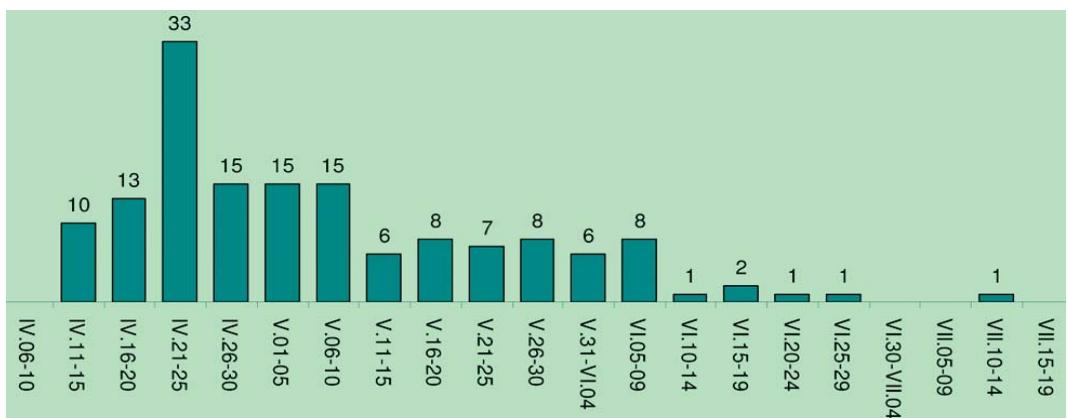
Paprastai gyvena kolonijomis nuo kelių iki 10–20, rečiau daugiau porų. Dažniausiai kasmet grįžta į tą pačią kolonijos vietą. Lizdus krauna įvairiuose medžiuose. Iš mūsų stebėtų smilginių strazdų lizdų (n=991) daugiausia buvo sukta pušyse – 417, gluosniuose – 95, juodalksniuose – 91, eglėse – 83, drebulėse – 38, tuopose – 33, liepose – 31, beržuose – 26, balalksniuose – 22, ažuoluose ir klevuose – po 19, obelyse – 18, uosiuose – 13, šermukšniuose – 12, ievose – 11, karkluose ir maumedžiuose – po 10, kriaušėse – 7, gudobelėse – 5, šermukšniuose, blindėse ir lazdynuose – po 4, metalinio tilto konstrukcijoje – 3, skirpstuse, ant telefono laidų prie stalpo, tarp ažuolų ir drebulių kamienų – po 2, šunobelėse, guobose, vinksnose, kaštonuose, tujose, vyšniuose, alyvose, uosialapiuose klevuose, ant stalpo atramos ir ant aplieusto ūkinio pastato palangės – po 1 (V. Jusys (n-308), Knystautas, Liutkus, Barauskas, 1981 (n-274), L. Raudonikis (n-272), A. Noreika (n-45), Aleknonis, 1987 (n-41), K. Jarmalavičius (n-26), N. Žitkevičius (n-17), G. Varnas (n-6), V. ir J. Juškos (n-5), V. Karapavičius (n-3). 4 smilginių strazdų lizdai rasti ant inkilų stogelių (Knystautas, Liutkus, Barauskas, 1981). Lizdus (n-290) krauna

*Dažnai smilginiai strazdai savo lizdus sukrauna stambių šakų išsišakojime. Katyčiai, Šilutės r., 2020-05-15
© Vytautas Jusys*

Smilginiai strazdai lizdą sukrovė ant kapinių kryžiaus. Sasnava, Marijampolės r., 2017-05-26 © Irena Tamulytienė

Smilginiai strazdų pirmojo kiaušinio sudėjimo datų ($n=150$) pasiskirstymas penkiadieniais (V. Jusys (n-86), Aleknonis, 1987 (n-25), A. Noreika (n-21), N. Žitkevičius (n-9), G. Varnas (n-3), V. ir R. Juškos (n-3), V. Karapavičius (n-2), L. Jezerskas (n-1)

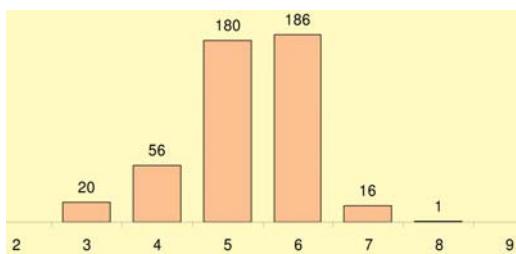
0,8–18, vidutiniškai 5,1 m aukštyje. Daugiausia lizdų (65 proc.) rasta 2–6 m aukštyje. Kiti stebėtojai (Knystautas, Liutkus, Barauskas, 1981) tokiam aukštyje yra aptikę net 80 proc. lizdų. Lizdai vieta dažniausiai parenkama stambesnių šakų išsišakojime, prie medžio kamieno, o neretai ir toliau nuo jo – ant šonių šakos. Nors kasmet daro naujų lizdų, mums žinomi du atvejai, kai smilginiai strazdai perėjo atnaujintuose

senuose lizduose – 1999 m. Ukmurgės r. (K. Jarmala-vičius) ir 2022 m. Ventės rage (V. Jusys).

Lizdą krauna iš įvairių varpinų žolių stiebų, lapų ir šaknelių. Lizdo pagrindą ir vidinę dalį iškloja dumblu, moliu ar žemėmis. Gūžtą daro iš varpinų žolių lapelių. Lizdų matmenys (n-13): plotis 16,5 (14,5–19,0), aukštis 12,3 (8,0–16,0), gūžtos plotis 10,8 (10,0–11,5), gylis 6,8 (6,1–7,5) cm (V. Jusys).

Smilginio strazdo kiaušiniai lizde. Lankupiai, Šilutės r., 2022-05-17 © Vytautas Jusys

Smilginių strazdų dėties dydis (n=459) (V. Jusys (n=232), Raudonikis, 1991 (n=126), A. Noreika (n=35), K. Jarmalavičius (n=27), Aleknonis, 1987 (n=22), N. Žitkevičius (n=8), G. Varnas (n=3), V. ir R. Juškos (n=2), S. Paltanavičius (n=1), R. Stankūnas (n=1), V. Karpavičius (n=1), L. Jezerskas (n=1))

Pirmieji lizdai kraunami jau balandžio pradžioje (prieklauso nuo pavasario eigos), o pirmieji kiaušiniai juose padedami dažniausiai balandžio antroje puseje. Anksčiausiai padėtas pirmas kiaušinis lizde rastas 1993-04-11 (V. Jusys), vėliausiai – 1980-07-10 (Aleknonis, 1987). Pilnoje dėtyje dažniausiai būna 5–6, rečiau 3, 4 ar 7 ir labai retai 8 kiaušiniai. Vidutinis dėties (n=459) dydis – 5,3 kiaušinio. Kiaušinių lukštasis žalsvas ar melsvas, išmargintas rudomis dėmelėmis ir brūkšneliais. Ne retai dėtyje vienas kiaušinis būna šviesesnės spalvos.

Neseniai lizdą palikęs smilginio strazdo jauniklis
© Julius Morkūnas

Kiaušinių matmenys (n=240): 28,82×21,06 (22,0–33,8×19,1–22,3) mm (V. Jusys (n=205), V. Karpavičius (n=12), L. Jezerskas (n=11), S. Paltanavičius (n=6), V. ir R. Juškos (n=4), G. Varnas (n=2), svoris (n=20) 6,72 (5,15–7,3) g (V. Jusys (n=16), V. ir R. Juškos (n=4)).

Žiemą smilginiai strazdai pirmiausia nulesa šermukšnių. Linkaičiai, Joniškio r., 2017-01-05 © Rimantas Stankūnas

Daugiausia peri patelė, o patinas ją maitina ir paduvoja tik retkarčiais. Patelė perėti pradeda padėjusi trečią ar ketvirtą kiaušinį ir per 12–14 dienų. Išsiritę jaunikliai apaugę retais pilkais pūkų kuokšteliiais. Iš padaigų plunksnos pradeda skleistis 7-ą gyvenimo dieną, o jaunikliai, būdami 13–14 dienų amžiaus, nors ir silpnai paskrisdami, jau palieka lizdus.

Iš 136 stebėtų lizdų jaunikliai išauga 94 (69,9 proc.) lizduose. Lizdą palikusių jauniklių buvo 2–6. Vidutiniškai vienai perėjusiai porai teko 3,4 jauniklio, o sėkmingai perėjusiai – 5 jaunikliai. Pagrindinės žuvimo priežastys – lizdus išplėšdavo varniniai paukščiai arba kiaunės, 4 lizduose buvo palikti kiaušinai. Iš A. Aleknonio stebėtų 25 smilginų strazdų lizdų jaunikliai sėkmingai išauga tik 9 lizduose. Kitų 14 dėtis ar jauniklius sunaikino varniniai paukščiai, o 2 – žin duoliai (Aleknonis, 1987).

Dalis smilginų strazdų porų per sezoną išveda dvi vadas. Antras dėtis daugiausia deda birželio mén.

Mityba

Perejimo sezone daugiausia minta sliekais, taip pat įvairiais vabzdžiais, jų lervomis, smulkiais moliuskais. Jais maitina ir jauniklius. Vasaros pabaigoje didelę maisto dalį sudaro įvairios uogos ir vaisiai, o rudenį ir žiemą daugiausia lesa šermukšnių, Ziboldo obelų, gudobelų, šaltalankių vaisius, užsilikusius obuolius – juos žiemą išskapsto net iš po negilaus sniego.

Literatūra

Aleknonis A. 1987. *Laukų giesmininkai*.

Knystautas A., Liutkus A., Barauskas R. 1981. *Osnovnyje fenologičeskyje i gnezdrovye pokozateli drozdov v Litve*. X Pribaltijskaja ornitologičeskaja konferencija. Tezisy dokladov II, p. 70–75.

Kurlavičius P. 2006. *Smilginis strazdas. Lietuvos perinčių paukščių atlasas*.

Raudonikis L. 1991. Smilginis strazdas. Lietuvos fauna. *Paukščiai 2*, p. 160–163.

Mažoji musinukė (Ficedula parva), patinas
© Vytautas Jusys

MAŽOJI MUSINUKĖ – 2024 M. PAUKŠTIS

Liutauras RAUDONIKIS

Nors Lietuvos ornitologų draugijos (LOD) metinio susirinkimo metu 2024 m. paukščiu buvo numatyta skelbtai griežlę, praėjusių metų pabaigoje Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) Miškų ir ekologijos fakulteto Biologinės įvairovės išteklių laboratorijos mokslininkai pasiūlė LOD prisijungti prie jų suplanuotų mažosios musinukės paplitimo ir gausos tyrimų Lietuvoje. Svarbiausias kvietimo argumentas buvo tokis, kad LOD stebėtojų dėka galima surinkti gerokai didesnės apimties duomenis apie šią šalyje plačiai paplitusią paukščių rūšį, kai stebėjimai turi apimti įvairius šalies regionus su minimalia duomenų imtimi. Tai labai svarbu žinant apie tokios informacijos trūkumą ne tik šalyje, bet ir regione. Savo ruožtu VDU mokslininkai išpareigojo visiškai apdoroti visą surinktą medžiagą, o tam būtini ne tik paukščių stebėjimų, bet ir miškų duomenų bazės duomenys. Įvertinės, kad tik bendradarbiaujant su LOD VDU tyrimas galėtų tinkamai reprezentuoti rūšies būklės įvertinimą visos šalies mastu, taip pat galimybę vykdyti dvių paukščių rūsių – griežlės ir mažosios musinukės, inventorizaciją visos šalies mastu, draugijos sekretoriatas kreipėsi į Valdybą prašydamas pritarimo, kad šiai metais mažoji musinukė būtų paskelbta „Metų paukščiu“, o griežlės tyrimai ir kitos susijusios veiklos būtų įgyvendintos 2025 metais. Tikimės, kad LOD nariai metinio susirinkimo metu pritars tokiam sprendimui.

Kodėl mažoji musinukė?

Tai rūsis, apie kurios būklę turime mažai duomenų, nepaisant fakto, kad mažoji musinukė įrašyta į ES

Paukščių direktyvos I priedo rūšis ir siekiant apsaugoti jos svarbiausias veisimosi vietas turėtų būti įsteigtos Paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST). Tačiau Lietuvoje tai nėra padaryta dėl duomenų apie rūšies vietines (perinčias tam tikruose miškų masyvuose) populiacijas stokos.

Kadangi mažoji musinukė šalyje paplitusi gana plačiai, santykinių nėra reta rūšis, norint identifikuoti jai svarbiausias teritorijas nepakanka šiuo metu turimų duomenų. Tuo tarpu tam tikri lokalūs tyrimai rodo apie šios rūšies blogėjančią būklę, tai, kaip manoma, susiję su plynais miškų kirtimais.

Būtina akcentuoti, kad šalies perinti populiacija buvo įvertinta remiantis ekspertiniu vertinimu, kuris remėsi negausiais lokalaus pobūdžio duomenimis. Eksperimentų vertinimu, per paskutinius 10 metų rūšies perinti populiacija sumažėjo maždaug 10 proc. Paskutinėje 2013–2018 m. apžvalgoje nacionalinė populiacija buvo įvertinta 10–20 tūkst. porų, nors prieš dešimtmetį ji buvo vertinama dvigubai didesniais skaičiais. Tačiau šiuo metu ekspertai mano, kad ankstesni vertinimai buvo netikslūs dėl nepakankamos turimų duomenų analizės. O tai dar kartą parodo planuojamų tyrimų svarbą.

Trumpai apie rūšį.

Mažoji musinukė paplitusi Eurazijos borealinėje juosteje, šiaurėje siekia Suomiją ir Pietų Švediją, o pietuose paplitusi iki Centrinės Europos, izoliuotos populiacijos fiksuoamos ir Kaukazo, Alpių bei kitų kalnų masyvų miškuose. Lietuva yra rūšies paplitimo

Mažoji musinukė (*Ficedula parva*), patelė
© Saulius Karalius

arealo viduryje, todėl ji mūsų krašte santykinių gausi (palyginti su daugeliu kitų Europos šalių). Tačiau Europos Sąjungos jos būklė nėra tiksliai žinoma.

Tai tolimas migrantas, žiemas leidžiantis Indijos regione ir Afrikos tropinėje zonoje. I Lietuvą mažoji musinukė sugrįžta vėlai – daugumoje veisimosi vietų pasirodo tik antroje gegužės dekade. Nors gegužės pabaigoje jau galima aptikti jų pirmuosius lizdus, dauguma porų peri birželio mėnesį. Veda vieną vadą, tačiau praradusios ankstyvas dėties dalis porų peri pakartotinai. Todėl lizdai aptinkami ir liepos mėnesį.

Tai su eglėmis stipriai susijęs paukštis, tačiau kuriasi nebūtinai eglynuose – dažnai aptinkamas mišriuose, derlinguose miškuose, bet su eglų priemaisa. Mėgsta šlapius medynus, maitinasi vabzdžiais pačiamė medyne, vengia atvirų vietų. Daugelis tyrėjų atkreipia dėmesį, kad rūšis vengia medyno pakraščio, t. y. ne tik pamiskių, bet ir plynų biržių. Kai kurie stebėtojai teigia, kad mažoji musinukė kuriasi miškuose ne arčiau kaip 50 m nuo medyno pakraščio. Tokiu atveju didesnio ploto ir greta esančios plynų kirtimo biržės išstumia šią rūšį. Tačiau kai kurie stebėtojai tikina, kad kartais aptinka mažiasias musinukes ir gerokai arčiau pakraščio. Todėl planuoojami tyrimai galėtų užpildyti dabartines žinių apie šį paukštį spragąs. Dar vienas neaiškus klausimas, kokio mažiausio ploto miškeliuose gali įsikurti mažosios musinukės. Šiuo atveju tai nėra vien mokslinio smalsumo reikalas, mat Lietuvoje mažesni nei 50 ha miškeliai sudaro palyginti ženkliai medžiaisiais apaugsiuose plotų dalį. Todėl bendromis LOD narių ir VDU mokslininkų pastangomis tikimės atsakyti ir iši klausimą.

Kokie šios akcijos tikslai?

1. *Pasirinktuose miškų plotuose nustatyti mažųjų musinukių radavietes apimant įvairių tipų medynus įvairiuose šalies regionuose.* Remiantis surinktais duomenimis bus nustatytas: a) porų tankumas tirtose vietose; b) kokiu atstumu nuo medyno pakraščio kuriasi dauguma porų ir koks mažiausias atstumas galimas atskiroms poroms; c) kokio mažiausio ploto medynuose ar miškeliuose gali įsikurti mažoji musinukė.

2. Remiantis atliktu stebėjimų ir oficialios miškų duomenų bazės duomenimis *pakankamai tiksliai nustatyti šalyje perinčios populiacijos dydį*, tai būtų tyrimais pagrįsta informacija tolesnei rūšies populiacijos būklės stebėsenai.

3. Remiantis surinktais duomenimis pateikti siūlymų dėl rūšiai skirtų paukščių apsaugai svarbių teritorijų steigimo ir plynų miško kirtimų planavimo ir reglamentavimo.

Kokios LOD ir partnerių veiklos planuoja?

- Giedančių / teritorinių patinų radaviečių inventoriacija pasirinktuose tyrimų plotuose. Juos, stebėtojų pageidavimu dėl galimos stebėjimų apimties ir geografinės vietas, parinks VDU mokslininkai.

- Giedančių / teritorinių patinų radaviečių tyrimai savarankiškai pasirinktuose nedideliuose (iki 50 ha dydžio) miškeliuose. Šiuo atveju užduotis būtų patikrinti visą pasirinkto medyno plotą, siekiant nustatyti tikslias mažųjų musinukių radavietes.

- VDU mokslininkai surengs nuotolinis ir mišrius mokymus stebėtojams, parengs mokomąjį filmuką „YouTube“ platformoje, taip pat parinks tyrimų barelius miškuose, konsultuos stebėtojus. LOD sukurs mobiliąją programėlę stebėjimo duomenims rinkti.

- VDU mokslininkai išanalizuos surinktus duomenis, juos apibendrins nustatydam i šalyje perinčios populiacijos dydį, medynų pakraščio poveikį, mažiausio medyno plotą ir kitus svarbius parametrus.

- LOD parengs ir pateiks siūlymus Aplinkos ministerijai dėl mažosios musinukės apsaugai svarbių teritorijų įsteigimo, taip pat rekomendacijas dėl plynų miško kirtimų reglamentavimo.

Išsamesnė informacija apie šiai metais planuojamus mažosios musinukės tyrimus ir kvietimai stebėtojams kuo aktyviau juose dalyvauti bus skelbiami LOD svetainėje ir kitose viešinimo priemonėse.

© Eglė Sukackienė

PAUKŠČIŲ STEBĖTOJŲ „KLUBAS 250“ – 2023 M. REZULTATAI

Augustas RAUDONIUS

„Klubas 250“ skirtas visiems, besidomintiems paukščiais ir norintiems turėti savo stebėtų paukščių sąrašus (per metus, per visą stebėjimų laikotarpi). Visiems registruotiems vartotojams suteikiama galimybė įvesti savo stebėjimus, o svetainės administratoriai padeda identifikuoti paukščius, teikia pastabas ir patarimus dėl įvestų stebėjimų. Klubo pavadinimas „Klubas 250“ yra simbolinis ir nurodo skirtingu paukščių rūšių skaičių, kurį pasiekę stebėtojai priskiriami tikriesiems klubo nariams. Savo stebimų paukščių sąrašus turėti ir juos pildyti gali visi norintys neatsižvelgiant į užregistruojamą per metus rūšių skaičių.

Skiriamos trys „Klubo 250“ dalyvių grupės:

- Klubo nariai – stebėtojai, užregistruavę 250 ar daugiau skirtingu paukščių rūšių.
- Kandidatai – stebėtojai, užregistruavę daugiau kaip 100 skirtingu paukščių rūšių.
- Pradedantieji – stebėtojai, užregistruavę mažiau nei 100 skirtingu paukščių rūšių.

Iki 2024 m. klube užsiregistravo 581 stebėtojas, taigi 2023 m. klubą papildė 141 paukštinėtojas. Šiuo metu klubo nario statusą turi jau 24 žmonės, sveiki name Eglė Sukackienė, Birutė Stukė, Ervin Komar, Agnė Raubaitė-Eigirdienė ir Gediminė Eigirdė, kurie 2023 m. peržengė 250 Lietuvoje stebėtų paukščių

rūšių ribą ir tapo tikrasis klubo nariais! Daugiausia rūšių stebėjės išlieka ir vis dar tvirtai pirmauja Vytautas Jusys, kurio kraityje 325 rūšys. Toliau matome pokyčių: Vytautas Eigirdas per metus į savo sąrašą pridėjo dvi naujas rūšis ir aplenkė Krister Castren, stebėtojai atitinkamai turi 312 ir 310 rūšių. Net 4 naujas rūšis į savo sąrašą pridėjo Marius Karlonas ir šiuo metu turi 305 rūšis. Vieną naują rūšį šiai metais atrado ir Saulius Karalius ir su 294 rūšimis rikiuoja 5 vietoje.

Daugiausia rūšių 2023 m. Lietuvoje stebėjo Augustas Šimkus (266) ir pakartojo daugiausia per metus stebėtų rūšių rekordą. Antrą vietą su 255 rūšimis

užima Vytautas Eigirdas, trečioje vietoje rikiuoja Antanas Petraška su 248 rūšimis. Ketvirta vieta atiteko Albertui Skirkstui (244), o penketuką užbaigia Augustas Raudonius su 242 rūšimis.

2021 m. prasidėjės klubo atgimimas įgauna vis didesnį pagreitį, po kiekvieno sezono rašėme apie rekordinius metus, ne išimtis ir praėję metai. 2023 m. stebėjimus įvedė net 297 stebėtojai! Tai didelis šuolis, palyginti su 2022 m., tais metais stebėjimus įvedė 220 stebėtojų. Dar įspūdingiau šis skaičius atrodo pažvelgus į 2017–2020 m. – tuo laikotarpiu stebėjimus įvesdavo 60–80 žmonių. I klubą pavyksta privilioti ir patyrusius paukščių stebėtojus, žinoma, sparčiai tobulėja ir naujokai, todėl šie metai buvo kaip niekada konkurencingi: 200 ir daugiau rūsių per metus stebėjo 24 stebėtojai, o 100 ir daugiau – net 91!

2023 m. prie klubo prisijungė daug patyrusių paukštinėtojų ir iš karto parodė puikius rezultatus: Ervin Komar (238), Gediminas Eigirdas (217), Sigitė Eigirdienė (191), Agnė Raubaitė-Eigirdienė (185), Antanas Kasparavičius (174), Valentinas Razmus (151), Kristupas Bilinskas (147). Prisijungė ir naujų stebėtojų, kurie stipriai pasinėrė į paukščių pasaulį: Vilius Stankaitis (203), Jonas Kostiukas (198), Karo-

TOP 20. Daugiausia paukščių rūsių Lietuvoje 2023 m. užfiksavę stebėtojai

1. Augustas Šimkus	266
2. Vytautas Eigirdas	255
3. Antanas Petraška	248
4. Albertas Skirkstas	244
5. Augustas Raudonius	242
6. Robertas Akstinis	241
7. Ervin Komar	238
8. Edmundas Šniaukšta	233
9. Lukas Dvylysys	233
10. Birutė Stukė	231
11. Vaida Paznekaitė	229
12. Saulius Karalius	228
13. Vida Laukžemienė	226
14. Eglė Sukackienė	224
15. Laimonas Šniaukšta	219
16. Povilas Bagdonas	218
17. Gediminas Eigirdas	216
18. Saulius Medžionis	214
19. Irina Baltrūnienė	211
20. Vytautas Jusys	211

Smiltinukas (*Calidris alba*). Pajūris ties Nida, 2023-09-23 © Augustas Raudonius

Didžioji zylė (*Parus major*).
Vilniaus r., 2023-12-02 © Ervin Komar

Ilgauodegis plėšikas (*Stercorarius parasiticus*).
Pajūryje ties Nida, 2023-10-04 © Ervin Komar

lina Klimaitė (183), Mantas Miliauskas (176), Jurgita Alonderytė-Venckienė (163), Egidijus Kinderis (152), Lina Gaidžiūnienė (149).

Per visą laikotarpį klubo nariai stebėjo net 367 skirtinges paukščių rūšis. 2023 m. klubo sąrašą papildė trys naujos rūšys, viena iš jų buvo nauja Lietuvai – tai A. Petraškos atrasta kanadinė gervė. A. Petraška jau dvejus metus iš eilės Lietuvai atranda naują paukščių rūšį, daugeliui stebėtojų tai yra tikra svajonė. Taip pat klubo paukščių sąrašą papildė Augusto Šimkaus stebėtas ibiškasis garnys ir Andrejaus Gaidamavičiaus dar 2012 m. stebėta pušinė sniegena. Iš viso 2023 m. klubiečiai stebėjo net 293 rūšis – tai naujas rekordas.

Tikrieji klubo nariai, Lietuvoje stebėję 250 ir daugiau paukščių rūšių

1. Vytautas Jusys	325
2. Vytautas Eigirdas	312
3. Krister Castren	310
4. Marius Karlonas	305
5. Saulius Karalius	294
6. Antanas Petraška	291
7. Augustas Šimkus	291
8. Laimonas Šniaukšta	289
9. Edmundas Šniaukšta	282
10. Gediminas Eigirdas	282
11. Povilas Bagdonas	279
12. Albertas Skirkstas	278
13. Augustas Raudonius	275
14. Ervin Komar	273
15. Saulius Medžionis	272
16. Vida Laukžemienė	268
17. Vaidotas Laukžemis	267
18. Robertas Akstinas	267
19. Birutė Stukė	264
20. Arūnas Čerkauskas	258
21. Povilas Ignatavičius	257
22. Eglė Sukackienė	253
23. Dalia Račkauskaitė	252
24. Agnė Raubaitė-Eigirdienė	250

Žinoma, netrūko ir retenybių: kanadinė gervė (A. Petraška ir kt.), ibiškasis garnys (A. Šimkus), palšasis pesslys (D. Stalauskienė ir kt.), rudoji pečialinda (V. Jusys), naktikovis (P. Antanavičius), terekija (A. Raudonius ir kt.), mažasis baltasis garnys (R. Vaitulevičienė), baltakaklė musinukė (V. Jusys), didysis poliarinis kirras (G. Eigirdas ir kt.), raibakrūtis bégikas (A. Žilinskienė ir kt.), mornelis (A. Šimkus ir kt.), kuoduotas vieversys (V. Eigirdas, V. Jusys, I. Baltrūnienė ir kt.), ilgauodegis plėšikas (S. Karalius, L. ir E. Šniaukštės, A. Šimkus, E. Komar), taistė (V. Eigirdas), stepinis suopis (S. Karalius, A. Petraška, L. E. Šniaukštės ir kt.), pušinis kryžiasnapis (A. Šimkus, A. Raudonius, V. Eigirdas, E. Komar, S. Karalius), didysis erelis rėksnys (V. Paznekaitė).

Kviečiame ir 2024 m. registruoti savo stebėjimus „Klube 250“, kurį galite rasti internete adresu [https://klubas250.birdlife.lt/lt](https://klubas250.birdlife.lt/). Gerų visiems paukštinėjimo metų ir lauksime jūsų stebėjimų klube!

„Ornitostogos“ įkūrė ornitologinę mokyklą žmonėms, besidomintiems paukščiais

Šį pavasarį gamtos stebėjimo turus po Lietuvą ir kitas šalis organizuojanti „Ornitostogų“ komanda pasitinka su naujiena – ornitologine mokykla, arba tiesiog ornimokykla. Pasak jų, tai bus metus truksiantys išsamūs kursai žmonėms, norintiems geriau pažinti paukščius ir igyti ornitologijos žinių. Šių metų grupė jau surinkta. Mokslai prasidės kovą.

Marius Karlonas, „Ornitostogų“ įkūrėjas ir vienas iš mokyklos mokytojų, pasakoja, kad mintis suteikti žmonėms galimybę gilinti žinias apie paukščius ir tą daryti nuosekliai gimbė jau seniai, tačiau didžiausią postūmį idėjai virstti realybe davė penktus metus rengiamimi turai.

„Keliaudami su žmonėmis po gamtą, stebėdami paukščius, apie juos pasakodami, vis sulaukdavome klalus: nuo ko reikėtų pradėti mokytis apie paukščius, kaip atskirti jų giesmes ir suprasti identifikacijos subtilybes, kaip nepasimesti informacijos gausoje. Matėme, kad savaitgalinių išvykų daliai dalyvių nebepakanka, jie nori daugiau, išsamiau, nuosekliau. Todėl ir apsiplėšdėme įkurti ornimokyklą – vienintelę mūsų šalyje itin plataus ekspertinio pobūdžio mokyklą visiems, besidomintiems paukščiais“, – pasakoja ornitologas.

Planuojama, kad tai bus testinis projektas. Nauja mokiniių grupė bus renkama 2024 m. gruodį. Mokykla atvira visiems vyresniems nei 14 metų amžiaus žmonėms.

Nuo teorijos iki praktikos

Visus metus – nuo kovo iki sausio – truksiančius kursus sudarys teorinės ir praktinės dalys. Teorinės paskaitos bus skirtos vis kitai paukščių grupei pažinti arba kokiai nors temai gvidenti – pelėdoms, tilvikams, kirams, vandens ir jūriniams paukščiams, plėšriesiems paukščiams ir jų tyrimo metodikai, smulkiesiems sparnuočiams, pavasariniems giesmėms ir kontaktiniams balsams, migracijos fenomenui, saugomoms teritorijoms, paukščių gausos stebėsenos tyrimams ir kt.

Praktinių užsiėmimų laukinėje gamtoje metu prie paukščių pasaulio mokiniai prisilies tiesiogiai – stebės, klausysis giesmių ir kontaktinių balsų, mokysis identifikuoti, lavins akį, kaip pamatyti sparnuotas retenybes. Kitaip tariant, įdomybių kupiną paukščių pasaulį pažins iš labai arti.

Iš viso lauks 10 savaitgalinių išvykų (20 dienų) į ornitologiniu požiūriu išskirtinius Lietuvos gamtos kampelius – Nemuno deltą, Žuvinto biosferos rezervatą, Biržų girią, Gražutės regioninį parką, Birvėtos

Tikučiai (*Tringa glareola*)
© Dalia Račkauskaitė

biosferos poligoną, Dzūkijos nacionalinių parkų, Baltijos pajūrį ir kt.

Kursus ves profesionalūs ornitologai

Žiniomis apie paukščius dalyysis garsūs Lietuvos ornitologai, paraše ne vieną paukščių pažinimo ir stebėjimo vadovą, moksliinių straipsnių apie sparnuočių biologiją, elgseną ir fenologiją, dirbę ar tebedirbantys saugomose teritorijose ir prisidėjė prie įvairių paukščių išsaugojimo iniciatyvų.

Kursus ves Arūnas Čerkauskas, dr. Gintarė Grāytė, Saulius Karalius, Marius Karlonas, dr. Julius Morikūnas, Antanas Pertraška, Arūnas Pranaitis, Gintaras Riauba ir dr. Rimgaudas Treinys.

Kaip kviestiniai svečiai ekspertinėmis žiniomis dalyysis ornimokyklos partnerio Lietuvos ornitologų draugijos (LOD), dalinai kompensuojančios mokyklos dalyvių metinį mokesčių specialistai.

Baigusiems mokyklą žmonėms – naujos galimybės

Du kartus per metus ornimokyklos dalyvių lauks egzaminai, kurių metu reikės parodyti, kaip išmoko identifikuoti paukščius pagal jų išvaizdą, giesmes ir balsus, papildomai atsakyti į kelis bendrus ornitologinius klausimus. 2025 m. pradžioje visiems, sėkmingai išlaikiusiems egzaminus, bus įteikti diplomai.

M. Karlonas tikisi, kad sukauptos žinios ir sustiprintos kompetencijos ornitologinės mokyklos auklėti-

© Marius Karlonas

niams atvers duris į dar platesnį paukščių pasaulį. Jei tik norės, baigę mokyklą galės prisijungti prie įvairių gamtosauginių iniciatyvų, dalyvauti paukščių apskaitose, prisidėti prie tyrimų ir monitoringų gamtoje, o galbūt net pasukti mokslininko keliu.

Daugiau informacijos apie mokyklą rasite interneto svetainėje www.ornitostogos.lt, o išpūdžius iš šių metų mokyklos galite sekti „Ornitostogų“ socialiniuose tinkluose.

© Eugenijus Drobėlis

Dirbtiniai lizdai Dainavos girios laplandinėms pelėdoms

Marius KARLONAS, Eugenijus DROBELIS

Laplandinė pelėda yra stambus šiaurinių kraštų sparnuotis, tačiau izoliuota ir gana gausi šių paukščių populiacija įsikūrusi Baltarusijoje, iš kurios pamažu plinta į mūsų kraštą. Kaimyninėje šalyje jų populiaciją sudaro 100–250 porų. Ši pelėdų rūšis yra sėslis. Visą gyvenimą gali praleisti nedideliame miško ar pelkių plote, jei įvairiais sezonais yra tinkamos mitybinės sąlygos.

Iprastai laplandinės pelėdos kitų paukščių – suoju, višvanagių, kranklių – lizdus užima kovo pabaigoje ar balandžio pradžioje ir netrukus padeda pirmuosius kiaušinius. Pelėdžiukai ritasi gegužės pradžioje ir lizde praleidžia apie mėnesį. Vėliau dar kelias savaites neskraido, o karstosi medžiais netoli lizdo, kur tėvai juos ir maitina.

Lietuvoje perincią laplandinių pelėdų buvo ieškoma jau dešimtmetį, tačiau pirmasis užimtas šių pelėdų lizdas atrastas 2020 metais. Nuo to laiko registruoti dar keli perėjimo atvejai, įskaitant 2023 m., kai Dainavos girioje surasti 4 užimti lizdai. Šiuose lizduose sėkmingai išaugo 10 jauniklių. Manoma, kad iš viso 2023 m. Lietuvoje galėjo perėti 5–10 porų.

Žinant faktą, kad laplandinės pelėdos pačios lizdų nekrauna, o užima kitų stambųjų paukščių lizdus, pelėdų paieškos sėkmingiausiai vykdomas būtent vei-

Dirbtinio lizdo laplandinėms pelėdoms montavimas,
2023-12-28 © Marius Karlonas

simosi metu tikrinant joms tinkamose buveinėse su krautus plėšriųjų paukščių lizdus. Ieškant šių retų pelėdų buvo apžvelgti šimtai hektarų tinkamų miško buveinių. Tačiau ne tik pelėdų nebuvo rasta, bet ir lizdų, kuriuose jos galėtų kurtis. Neretai pelkėtos ir miškų glūdumoje esančios buveinės yra mažiau patrauklios stambiems plėšriesiems paukščiams kurtis, palyginti su miškais, kurie ribojasi su laukais, kirtavietėmis ar atviromis pelkėmis, todėl laplandinių pelėdų norai kurtis joms tinkamose buveinėse dažnai neišplido dėl stambių lizdų trūkumo.

Stebėdami šių paukščių plitimą pastaraisiais metais ir tirdami ištisus Dainavos girios plotus, kuriuose hipotetiškai galėtų apsigyventi šie paukščiai, nusprenādome įrengti keletą dirbtinių lizdų laplandinėms pelėdoms tinkamuose Dainavos girios kampeliuose.

2023 m. gruodžio paskutinę savaitę leidomės į gamtosauginę ekspediciją ir per dvi dienas Dainavos gирioje su aukštalipii pagalba sumontavome ir iškélėme 7 dirbtinius lizdus. Šeši lizdai iškelti naujose vietose, o vienas, žinomas nuo seniau, sutvarkytas, nes buvo išbyrėjęs.

*Irengtas lizdas laplandinei pelėdai, 2023-12-28
© Kęstutis Danauskas*

*Ne mažiau nei 21 m. ir 5 mén. amžiaus gulbė giesmininkė 2023-11-15 netoli Bruzdeilyno, Klaipėdos r.
Šis paukštis spalviniu kaklo žiedu GELTONA 7R11 paženklintas 2004-01-23 Vokietijoje © Irina Baltrūnienė*

ILGAAMŽĖS GULBĖS GIESMININKĖS

Ričardas PATAPAVIČIUS

Lietuvos paukščių žiedavimo centras (PŽC) gavo pranešimą, kad paukščių stebėtoja Irina Baltrūnienė 2023 m. lapkričio 15 d. laukuose netoli Bruzdeilyno (Klaipėdos r.) nufotografavo gulbių giesmininkį (*Cygnus cygnus*) būrelį, kuriame buvo ir spalviniu kaklo žiedu GELTONA 7R11 paženklintas paukštis. Tas paukštis, vyresnis nei antrą kalendorinių metų amžiaus (išperėtas prieš 2003 m.), 2004 m. sausio 23 d. žieduotas Vokietijoje. Nesunku suskaičiuoti, kad dabar jo amžius ne mažiau nei 21 m. ir 5 mén., o koks jo tikrasis amžius, niekas nežino, nes neaišku, kiek tiksliai metų jau buvo išgyvenęs iki sužiedavimo. Iš 450 žieduotų Lietuvoje ir iš 278 žieduotų kitose valstybėse ir bent kartą aptiktų Lietuvoje gulbių giesmininkų ši yra išgyvenusi ilgiausiai (paukščių, kurių amžius žieduojant tiksliai buvo nežinomas, išgyventi metai yra pagal sąlygą „ne mažiau nei“).

Tai pirmas žinomas šio paukščio aptikimas Lietuvoje, o iš viso žinomi net 302 jo aptikimo atvejai. Paukštis, išskyrus 2022–2023 m. žiemą, daugybė kartų aptiktas tose pačiose apylinkėse netoli Liuneburgo miesto (Žemutinėje Saksonijos žemė) Vokietijoje. Veisimosi laikotarpiu 2004–2006, 2011, 2013 ir 2014 m. aptiktas Skrundos žuvininkystės tvenkiniuose (Kuldigos sav.) Latvijoje, kur tikriausiai ir perėjo. Labai tikėtina, kad paukštis ten būdavo ir kitomis vasaromis, tik nebuvu pastebėtas. Jis aptiktas ir Lenkijoje, bet tik vieną kartą, 2013 m. lapkričio 27 d.

Iki šiol užregistruotas ilgiausias Lietuvoje žieduotas gulbės giesmininkės amžius yra ne mažiau nei 17 m. ir 8 mén. Tai vienas iš pirmųjų Lietuvoje spalviniu kaklo žiedu MĚLYNA 7C05 Šilavoto žuvininkystės tvenkiniuose (Prienų r.) 2009 m. liepos 22 d. paženklintą paukštį. Tuomet jis buvo vyresnis nei trečią kalendorinių metų amžiaus (išperėtas prieš 2007 m.).

Paukščių stebėtoja Renata Jusevičienė 2023 m. birželio 24 d. ši paukštį aptiko ir nufotografavo tuose pačiuose tvenkiniuose, kur jis buvo žieduotas beveik lygiai prieš 14 m. Jis buvo poroje ir su dviem jau kiek įgtelėjusiais jaunikliais. Ta pati stebėtoja ši paukštį 2024 m. vasario 10 d. aptiko lauke prie tų pačių tvenkiniių, kurie dar buvo užsalę. Jis buvo poroje su kitu suaugusiu individu ir dvimi praėjusiais metais išperėtais jaunikliais, kurie sėkmingai peržiemojo ir kartu su tévais sugrįžo į gimtąjas apylinkes. Šis paukštis tuose tvenkiniuose tikrai perėjo kasmet 2009–2017 ir 2021–2023 m. Tikėtina, kad ten perėjo ir 2018–2020 m., tik nebuvu aptiktas. Todėl beveik neabejojama, kad anksti iš žiemaviečių parskridusi pora čia įsikurs perėti ir 2024 m.

Lietuvos PŽC duomenų bazėje yra faktų ir apie kitas ilgai gyvenančias žieduotas gulbes giesmininkes. Aptikimo metu Lietuvoje vieno Latvijoje žieduoto pirmamečio paukščio amžius buvo apie 16 m. ir 7 mén., kito Vokietijoje žieduoto vyresnio nei pirmų kalendorinių metų paukščio amžius – 14 m. ir 10 mén. Lietuvoje žieduoti paukščiai jų aptikimo metu buvo 16 m. ir 8

mén. (žieduotas vyresnis nei trečių kalendorinių metų amžiaus), 14 m. ir 8 mén., 13 m. ir 1 mén. (abu žieduoti pirmamečiai). Visi šie paukščiai identifikuoti pagal spalvinius kaklo žiedus. Deja, šie žiedai nėra tokie ilgaamžiai kaip metaliniai kojų žiedai. Metams bégant, plastikinius kaklo žiedus paukščiai praranda. Tuomet tų paukščių aptikimo ir identifikavimo tikimybės vien tik pagal metalinį kojos žiedą sumažėja daugybę kartų. Todėl plastiko žiedai nėra priemonė sužinoti ilgiausiai išgyvenusių paukščių amžių, bet labai tinkami paukščiams identifikuoti kitais tikslais.

Visoje Europoje žinomas ilgiausiai laisvėje išgyvenusios gulbės giesmininkės amžius yra 26 m. ir 6 mén. (<https://euring.org/data-and-codes/longevity-list>).

Per Lietuvą migruoja šiauriau Lietuvos perinčios gulbės giesmininkės, todėl per sezonines migracijas šalyje, ypač vakarinėje jos dalyje, šie paukščiai nuo seno aptinkami gana gausiai, o pastaraisiais metais dar gausiau. Tuomet laukuose galima pamatyti ir nedidelius jų būrelius, ir labai skaitlingus būrius. I juos pažvelgus per žiūronus ar, dar geriau, per stebėtojų vadinamajį teleskopą, galima pamatyti spalviniais kaklo žiedais ne tik Lietuvoje, bet ir Suomijoje, Estijoje, Latvijoje, Rusijoje, Baltarusijoje, Lenkijoje, Vokietijoje, Nyderlanduose ir kitose valstybėse žieduotus paukščius. Lietuvos PŽC pranešus žiedo spalvą ir tikslų žiedo įrašą, kurį dažniausiai sudaro skaitmenys ir raidės (be to, būtina pranešti ir paukščio aptikimo datą bei tikslią vietą), paukštis bus identifikuotas ir sužinota visa jo gyvenimo istorija – kada ir kur, kokio amžiaus buvo žieduotas, kada ir kur buvo aptiktas po žiedavimo. Kiekvienas pranešimas apie aptiktą bet kokį, bet kokiu žiedu paženklintą laukinį paukštį yra vertingas. Kuo daugiau tokios informacijos gaunama, tuo daugiau detalių iš paukščių gyvenimo paslapčių sužinoma.

Spalviniu kaklo žiedu MĖLYNA 7C05 paženklinata gulbė giesmininkė Šilavoto žuv. tvenk., Prienų r., 2023-06-24 ir jau sugrįžusi prie tų pačių tvenkininių 2024-02-10 (nuotrauka viršuje). Šio paukščio amžius ne mažiau nei 17 m. ir 8 mén. © Renata Jusevičienė

LONG-LIVED WHOOPER SWANS

Ričardas PATAPAVIČIUS

Summary. Seven birds in the top of the longevity list of Whooper Swans in the database of Lithuanian Bird Ringing Centre are as follows: 1.) ≥ 21 yrs 5 mths, ringed as 2y+ in Germany; 2.) ≥ 17 yrs 8 mths, ringed as 3y+ in Lithuania; 3.) ≥ 16 yrs 8 mths, ringed as 3y+ in Lithuania; 4.) = 16 yrs 7 mths, ringed as pull in Latvia; 5.) ≥ 14 yrs 10 mths, ringed as 1y+ in Germany; 6.) = 14 yrs 8 mths, ringed as pull in Lithuania; 7.) = 13 yrs 2 mths, ringed pull in Lithuania. All birds were re-sighted by neck rings.

© Birutė Stukė

PELĖDIKĖMS PERĖJIMAS ELEKTROS PASTOTĖJE BAIGĖSI LIŪDNAI

Birutė STUKĖ, Eglė SUKACKIENĖ

Pelėdikė – pietinių šalių paukštis, kuris mūsų krašte itin retai aptinkamas, nes čia yra jo paplitimo arealo pakraštys. Lietuvoje žinomas vos kelios pelėdikių perėjimo vietas. Pernai vasarą buvo atrasta nauja perėjimo vieta Jonavos r. Suaugęs paukštis pirmiausia buvo pastebėtas gaudantis vabzdžius virš nušienautos vejos prie gamyklos pastatų (stebėtoja Gražina Karaliūnė).

Kaip vėliau paaškėjo, du pelėdikių poros nariai landžiojo į angą pastotėje. Paukščiai nuolat laikėsi netoli jos – tupėjo ant šalia esančio elektros stulpo, kitų pastatų atbrailų, gaudė vabzdžius (pvz., vasarinius grambuolius), lankstė stogais. Vakare, leidžiantis saulei, pelėdikės buvo aktyvesnės, šukavo, o iš pastotės girdėjos jauniklių balsai. Mažiausiai vienas jauniklis buvo stebėtas skraidantis, jį mažino vienas iš tėvų.

Kadangi pelėdikės buvo įsitikūrusios elektros pastotėje, kurios pastaruoju metu yra renovuojamos visoje Lietuvoje, nutarėme pasekti gražiu Pajūrio tyrimų ir planavimo instituto pavyzdžiu: ant pastotės iškelti inkilą, kad pelėdikės turėtų alternatyvią vietą perėti. Puikų inkilą pagamino „Uoksiniai inkilai“, ESO davė leidimą ir padėjo ji iškelti. Prieš uždengiant an-

© Eglė Sukackienė

gas buvo smalsus pažiūrėti, kas viduje – kaip atrodo pelėdikių lizdas, kokie veiklos požymiai matomi. Tačiau ten patekus laukė liūdnas vaizdas – net 3 negyvos pelėdikės. Tikėtina, kad jos buvo nutrenktos, nes buvo rastos galios transformatoriaus patalpoje. Panašu, kad šioje patalpoje pelėdikės perėjo. Ši istorija parodo, kaip svarbu nepalikti pavojinguose objektuose atvirą angą, pro kurias į vidų gali patekti paukščiai ar kiti gyvūnai. Tikimės, kad bent vienas jauniklis, kuris buvo stebėtas skraidantis lauke, išgyveno.

VIDURIO LIETUVOJE APTIKTAS PERINTIS ŽUVININKAS

Deivis DEMENTAVIČIUS

Kauno Tado Ivanausko zoologijos muziejus

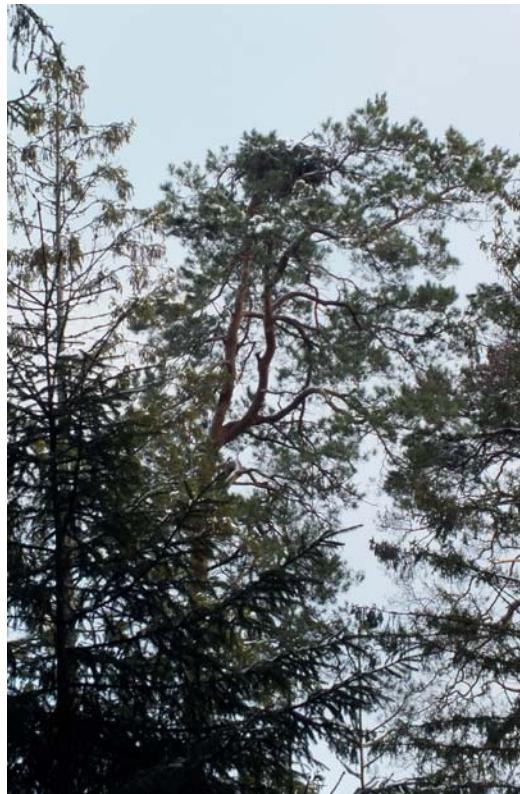
Vykstant kasmetinius plėšriųjų paukščių monitoryingo darbus, 2023 m. Kaišiadorių r. buvo aptikta žuvininko lizdavietė. Pušies viršūnėje sukrautame lizde paukščių pora sėkmingai perėjo ir išaugino vieną jauniklį. Matyt, žuvininkai čia perėjo ir anksčiau, nes lizdas aptiktas žiemą, o veisimosi metu šie ereliai stebėti dar 2021 m. Tai pirmas žinomas šios paukščių rūšies veisimosi atvejis centrinėje šalies dalyje. Miškų masyve, kuriame aptikta lizdavietė, žuvininkai nuolat stebimi sezoninių migracijų metu praskrendantys, apsistojantys poilsiu, lesantys žuvį.

Žuvininko populiacija šalyje vertinama 40–50 porų, o pagrindinė jos dalis susitelkusi ežeringoje Rytų Lietuvoje. Kitur aptiktos pavienės perinčios poros.

BREEDING OSPREY FOUND IN CENTRAL LITHUANIA

Deivis DEMENTAVIČIUS

Summary. In 2023, a breeding pair of Osprey was discovered in the Kaišiadorių district. This is the first known breeding case of this bird species in the central part of Lithuania.

Kaišiadorių rajone aptiktas žuvininko lizdas
© Deivis Dementavičius

2023 m. lizde sėkmingai išaugo vienas žuvininkų jauniklis © Saulius Rumbutis

VĖLYVAS ŽUVININKO APTIKIMAS LIETUVOJE

Ričardas PATAPAVIČIUS

Lietuvoje žuvininkai, neretai vadinami ir ereliais žuvininkais (*Pandion haliaetus*), peri negausiai – ornitologų nuomone, pastaraisiais metais 40–50 porų. Dažniau juos galima pamatyti migraciją, ypač rudeninių, metu, kai į žiemavietes migruoja paukščiai iš esančių į šiaurę nuo Lietuvos teritorijų. Tarp šių paukščių pasitaiko ir nemažai žieduotų. Ypač daug šių paukščių žieduoja Suomijoje. 1990–2022 m. laikotarpiu kiekvienais metais toje šalyje kasmet sužieduotų šios rūšies paukščių skaičius yra nuo 1142 iki 1531 (<https://rengastus.helsinki.fi/tulokset/Rengastus/laji/PAN-HAL>). Pagal paukščių pastebėjimo registracijas galima susidaryti gana aiškų vaizdą apie migracijos terminus, o pagal identifikuotus žieduotus individus dar ir apie tą paukščių kilmę bei migracijos ypatybes priklausomai nuo jų amžiaus.

Lietuvos paukščių žiedavimo centro (PŽC) duomenų bazėje yra duomenų apie 47 šiauriau Lietuvos žieduotų žuvininkų aptikimą Lietuvoje. Tai Latvijoje, Estijoje, Švedijoje ir daugiausia (net 34) Suomijoje žieduoti paukščiai. Iš jų rugpjūčio mén. aptiki 9 paukščiai (anksčiausiai 3 d.), rugsėjo mén. – 17, spalio mén. – 2 (15 ir 18 d.). Dar trys aptiki lapkričio mén., o vienas net gruodžio mén. (10 d.). Pažymėtina, kad iš šešių, aptiktų spalio–gruodžio mén., keturi aptiki nugaišę ar žuvę tikrai anksčiau nei prieš savaitę (gal ir gerokai anksčiau). Kada galėjo būti nugaišęs ar žuvęs dar vienas, nežinoma, o vienas buvo su fiziniais trūkumais (vieno sparno ne mažiau kaip 4 didžiosios plasnojamosios plunksnos trumpesnės nei pusės normalaus ilgio) – tai, be abejonių, turėjo įtakos jo migracijai. Pagal šiuos duomenis akivaizdu, kad absoliuti dauguma žuvininkų per Lietuvą migruoja rugpjūčio–rugsėjo mén.

Mašnyčios kaime (Druskininkų sav.) Darius Jakavonis 2023 m. spalio 25 d. pastebėjo žieduotą žuvininką. Jo padarytame vaizdo įraše paukščio žiedas buvo identifikuotas. Toje pačioje vietoje žuvininkas matytas ir vėliau, paskutinį kartą spalio 29 d. Beveik nėra abejonių, kad tai tikrai tas pats paukštis. Suomijos PŽC pranešė, kad jis, dar neskraidantis jauniklis, žieduotas 2023 m. liepos 7 d. Suomijos pietuose Peijenės Hemės regione. Atstumas nuo žiedavimo iki aptikimo vietas 751 km. Tai tikrai vėlyvas šio paukščio aptikimas Lietuvoje.

Feisbuko grupėje „Padékime ereliam“ 2003 m. spalio 4 d. buvo paskelbta apie dviejų GPS-GSM tipo telemetriniais įrenginiais Lietuvoje paženklintų visiškai suaugusių (subrendusių) žuvininkų rudeninę migraciją. Patelė, rugpjūčio 3 d. dar buvusi Lietu-

Suomijoje žieduotas žuvininkas.

Mašnyčios k., Druskininkų sav., 2023-10-25

© Darius Jakavonis

voje, rugsėjo 17 d. jau buvo tame pačiame regione Vakarų Afrikoje piečiau Sacharos dykumos, kur praleido ir praėjusią žiemą. Patinas, iš Lietuvos išskridęs mėnesiu vėliau, spalio 3 d. jau buvo Burkina Fase (valstybė Vakarų Afrikoje) piečiau Sacharos. Tai patvirtina žinomą faktą, kad anksčiausiai migruoti pradeda subrendusios žuvininkų patelės, vėliau – subrendę patinai, o vėliausiai – jauni paukščiai. Mašnyčios kaime aptiktas Suomijoje žieduotas paukštis buvo jaunas (pirmametis) paukštis. Iš visų Lietuvoje rugpjūčio mén. aptiktų paukščių subrendę buvo 6, jaunikliai – 3, o rugsėjo mén. atitinkamai 4 ir 13. Toks yra dėsningumas, bet tai tikrai nereiškia, kad visais atvejais būna taip ir ne kitaip. Pavyzdžiui, vienas jau anksčiau paminėtas Suomijoje žieduotas ir Lietuvoje rugpjūčio 3 d. aptiktas (703 km atstumu nuo žiedavimo vietas) paukštis buvo pirmametis.

Ornitofaunistiniai stebėjimai Lietuvoje 2023– 2024 m. žiemą

Parengė Saulius KARALIUS

Ši 2023–2024 m. žiemą pastebėtų paukščių suvestinė parangta pagal Lietuvos ornitofaunistinės komisijos (LOFK) sudarytą paukščių sąrašą. Pateikiama tik konkreti informacija – paukščio rūsiis (porūsiis), stebėjimo data ir vieta, stebėtų paukščių skaičius, kai kuriais atvejais – ir jų lytis bei amžius.

Kai kurių rūsių paukščių stebėjimams reikia pildyti speciaлиų LOFK ankstą. Ją rasite www.birdlife.lt/index.php/lofk/ (lietuviu ir anglų kalbomis).

Informaciją, apie kokias paukščių rūsiis ir kokiu laikotarpiu LOFK renka stebėjimus, rasite <http://www.birdlife.lt/index.php/lofk/lt-pauksciai/>.

Oželis nyktukas (*Lymnocryptes minimus*).
Jurbarko r., 2023-12-04 © Andrius Čeponis

Kiekvieno stebėjimo pabaigoje skliausteliuose įrašyta stebetojo (-ų) pavardė (-ės), taip išsaugoma konkretaus atvejo stebėtojo autorystė.

Sutrumpinimai:

[VS] – vėlyvas stebėjimas;

[AS] – ankstyvas stebėjimas;

[15] – kelinta šios rūšies registracija Lietuvoje;

[DB] – didelis būrys.

MAŽOJI GULBĖ (*Cygnus columbianus*)

2024-02-24 aštuonios mažosios gulbės (4 suaugę ir 4 jauni paukščiai) Amalvo polderyje, Marijampolės r. (A. Žilinskienė), 02-25 devyni paukščiai laukuose prie Bruzdeilyno k., Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė) [AS].

TUNDRINĖ ŽASIS (*Anser serrirostris*)

2023-12-26 vienas individas stebėtas Nemuno pakrantėje Kaune ties Panemunės tiltu (L. ir M. Šniaukštės), 12-27 apie 200 paukščių praskrido į šiaurę, Šilutės r. (A. Petraška, G. Eigirdas), 1 pilkųjų žąsų būryje Nemuno deltos pievose prie Kroku Lankos ež. (V. Jusys), 101 virš Bruzdeilyno skrido į pietus, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė, K. Klimaitė), 12-29 apie 40 paukščių praskrido ties Jonušais, Klaipėdos r. (S. Karalius). Stebėti būriai, be abejų, atskrydėliai dėl nusistovėjusių šiltų orų.

ŽELMENINĖ ŽASIS (*Anser fabalis*)

2023-12-27 keturių virš kukurūzų lauko ties Girkaliais (I. Baltrūnienė, K. Klimaitė, S. Karalius).

PILKOJI ŽASIS (*Anser anser*)

2023-12-03 54 paukščiai praskrido laukuose piečiau Verebiejų k., Alytaus r. (L. Dvylys), 12-26 du paukščiai praskrido netoli Keturkaimio k., Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 12-27 septyni paukščiai praskrido laukuose tarp Užlieknėjų ir Kanteriškių, Šilutės r., apie 120 paukščių būrys Nemuno deltos pievose prie Kroku Lankos ež. (V. Jusys), virš jūros ties Palanga į pietus praskrido viena (A. Šimkus), 12-29 keturi individai pievose ties Minijos k., Šilutės r. (S. Karalius), 4 paukščiai skrido ties Stragnais II, Klaipėdos r. (R. Akstinės), 12-30 trys paukščiai stebėti Lazdijų r., skrendantys virš Metelio ež. (R. Jusevičienė), apie 100 pilkųjų

Trumpasnapės žąsys (*Anser brachyrhynchus*). Būtingė, Palangos sav., 2024-02-16 © Vaidotas Laukžemis

Baltaskruostės berniklės (*Branta leucopsis*).
Bruzdeilynas, Klaipėdos r., 2023-12-08 © Liliana Izotova

Šaukštaspapė antis (*Spatula clypeata*).
Malūno tvenk., Klaipėda, 2023-12-31 © Gabija Radžiūtė

žąsų viename būryje ir apie 20 kitame Rusnėje (S. Medžionis), 2024-01-01 viena žasis Metelio ež., Alytaus r., 15 Simno tvenk. ir 1 Žuvinto ež., Alytaus r. (M. ir P. Miliauskai), 01-27 septynioms žąsys apsemtuose laukuose netoli Rusnės (G. Radžiūtė).

BALTAKAKTĖ ŽĀSIS (*Anser albifrons*)

2023-12-18 jaunas paukštis Žvėryne, Vilniuje (R. Aksinas), 12-26 du paukščiai maitinosi Kaune Neries pakrantėje netoli santakos (L. Dvylys), 12-27 vienas paukštis prie Bevardžio upelio ir pavieniai skrendantys su tundrinėmis žąsimis, Šilutės r. (A. Petraška, G. Eigirdas), 12-29 viena ties Lampédžiais Kaune (P. Antanavičius), 5 stebėtos Rusnėje (S. Medžionis), 2024-01-04 tie patys 2 paukščiai stebėti Kaune Neries upėje netoli Kauno pilies (R. Jusevičienė), čia jos stebėtos ir 01-16 (K. Bilinskas).

TRUMPASNAPĖ ŽĀSIS (*Anser brachyrhynchus*)

2024-02-16 septyni paukščiai Būtingės pievose, Palangos sav. (V. ir V. Laukžemai).

BALTASKRUOSTĖ BERNIKLĖ (*Branta leucopsis*)

2023-12-08 trys individai laukuose ties Bruzdeilynu, Klaipėdos r. (L. Izotova, V. Lepeska), 12-26 šeši paukščiai prie Neries netoli santakos Kaune (L. Dvylys), 12-27 du

paukščiai prie Bevardžio upelio, Šilutės r. (G. Eigirdas, A. Petraška), 12-30 penkios matytos Rusnėje (S. Medžionis).

KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta canadensis*)

2023-12-29 vienas paukštis lauko baloje ties Priekule (S. Karalius), 2024-02-16 viena ties Bruzdeilynu, Klaipėdos r. (V. ir V. Laukžemai).

ŠIAURINĖ KANADINĖ BERNIKLĖ (*Branta leucopsis*)

2024-02-25 vienas paukštis tūkstantiniame žąsų būryje Žuvinte (L. Dvylys) [7].

MANDARININĖ ANTIS (*Aix galericulata*)

2023-12-30 patinas Šventosios upėje Ukmergeje (V. Čeckulis), 2024-01-04 patelė Marijampolėje Šešupėje prie senosios užtvankos (A. Žilinskienė).

URVINĖ ANTIS (*Tadorna tadorna*)

2024-02-17 vienas individas Pakalnės pievose Rusnės saloje (L. Uokšė), 02-24 patinas Gelžinių kajere, Klaipėdos r. (R. Alšauskas), 02-25 vienas paukštis stebėtas Stankiškėse užlietose pievose, Šilutės r. (U. Kuzminskaitė, P. Salvador, V. Poškutė) [AS].

ŠALMINĖ ANTIS (*Netta rufina*)

2024-01-14 Nemune tarp santakos su Nerimi ir Marveles stebėtas patinas (K. Bilinskas, R. Pupelis, N. Špiliauskas).

PILKOJI ANTIS (*Mareca strepera*)

2023-12-02 bent 19 paukščių išprastoje žiemojimo vietoje Kaune Nemune aukščiau Trijų mergelių tilto (L. Dvylys), 12-26 trys ties Panemunės tiltu Kaune (R. Pupelis), 12-27 vienas paukštis šalia Aleksoto tilto, 1 patinas po Č. Radzinausko tiltu, Kaune (A. Raudonius), 12-28 Nemune ties Šančių–Panemunės tiltu Kaune maitinosi bent 8 paukščiai (K. Bilinskas), 1 patinas ties Nemuno ir Neries santaka Kaune (R. Akstinas), 12-31 šeši individai Žemuosiuose Šančiouse Kaune (G. Kukta), 2024-01-04 porelė stebėta Kaune Nemune, netoli Nemuno ir Neries santakos (R. Jusevičienė), 01-13 trys antys Nemune ties Šančių–Panemunės tiltu Kaune (K. Bilinskas), 1 patinas Lévens upėje Pasvalyje (A. Čerkauskas), 01-26 patinas ties Nemuno ir Neries santaka, pora Nemune ties Marvele Kaune (R. Akstinas), 01-27 dylikia pauskščių atskirais būreliais stebėti Kaune Nemune netoli Panemunės tilto (R. Jusevičienė).

SMAILIAUODEGĖ ANTIS (*Anas acuta*)

2023-12-01 viena prie Marijampolės miesto senosios užtvankos (I. Tamulyneikė), 12-22 viena praskrido virš uosto akvarijorios Kogalyje (S. Karalius), 12-25 viena Aristavos tvenk., Kėdainių r. (A. Masiliūnaitė), 12-31 patinas Nemune aukščiau Panemunės šilo pésčiųjų tilto (K. Bilinskas), 2024-01-13 patinas Smeltalės upelyje Klaipedoje (D. Račkauskaitė), patelė Nemune ties Žemaisiais Šančiais Kaune (K. Bilinskas).

RUDAGALVĖ ANTIS (*Aythya ferina*)

2023-12-24 vienas paukštis Dusios ež., Lazdijų r. (A. Petraška), 12-27 Dusios ež. stebėtos 6 (E. Šniaukšta), 1 paukštis po Č. Radzinausko tiltu Kaune A. Raudonius), 12-28 viena Dusios ež., Lazdijų r. (I. Šalaševičius), 12-30 vienas individas stebėtas Žuvinto ež., Alytaus r. (L. ir M. Šniaukštis),

2024-01-04 keturi paukščiai pietinėje Dusios ež. dalyje, Lazdijų r. (A. Petraška), 01-13 V patinas tarp didžiųjų ančių ir kelių cyplių prie Nemuno salos Kaune (G. Vyšniauskaitė).

ŠAUKŠTASNAPĖ ANTIS (*Spatula clypeata*)

2023-12-29 patinas Malūnų tvenk., Klaipėdoje (S. Medžionis), ten pat stebėtas ir 12-31 (G. Radžiūtė), čia tebesilai-ké ir 02-03 (U. Kuzminskaitė, P. Salvador), 02-09 greičiausiai tas pats patinas Žardės tvenk., Klaipėdoje (K. Balsytė).

ŽILOJI ANTIS (*Aythya marila*)

2023-12-02 mažiausiai 22 paukščiai Nemune ties Kauno HE (L. Dvylys), 12-05 mažiausiai 20 paukščių Dusios ež., Alytaus r. (I. Šalaševičius), 12-06 penki paukščiai Sartų ež. properšoje ties Kalbutiškių k., Zarasų r. (D. Norkūniene), 12-08 vieną jauną paukštį Šešupės atkarpoje prieš ligoninę Marijampolėje (A. Žilinskienė), 12-09 mažiausiai 4 individai Vištyčio ež., Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 12-24 vienas paukštis Dusios ež., Lazdijų r. (A. Petraška), 12-24 septyni paukščiai stebėti Kaune Nemune prie Kauno HE (R. Jusevičienė), 12-27 vieną paukštį po Č. Radziniausko tiltu, Kaune (A. Raudonius), 2024-01-01 apie 20 paukščių stebėta Dusios ež., Lazdijų r. (R. Jusevičienė), 01-13 vieną patinas šalia Šilutės (E. Užpelkis), 01-14 vieną paukštis stebėtas Nemune ties Šančiais Kaune (U. Kuzminskaitė, A. Aleliūnas, P. Forni, P. Salvador), 3 paukščiai prie Kauno HE (L. Dvylys, P. Antanavičius, I. Semionovas, G. Vyšniauskaitė).

LEDINĖ ANTIS (*Clangula hyemalis*)

2023-12-30 vieną paukštis stebėtas Metelio ež., Lazdijų r. (R. Jusevičienė), 2024-01-11 dvi prie Kauno HE (R. Pupelis).

NUODÈGULĖ (*Melanitta fusca*)

2023-12-24 penkiolika paukščių Dusios ež., Lazdijų r. (A. Petraška), 12-31 pora tarp Kauno marių prieplaukos ir HE užtvankos (M. Šeškus).

PAPRASTOJI GAGA (*Somateria mollissima*)

2024-01-11 pirmametis paukštis jūroje ties Kopgalio molu (S. Karalius).

VIDUTINIS DANČIASNAPIS (*Mergus serrator*)

2023-12-28 vieną paukštis Dusios ež., Lazdijų r. (L. Dvylys).

PAPRASSTAS FAZANAS (*Phasianus colchicus*)

2023-12-13 patinas stebėtas ties Girkalniais, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė).

KERŠULIS (*Columba palumbus*)

2023-12-06 du pirmamečiai paukščiai Girkaliuose, jaunas paukštis kukurūzų lauke prie Brudzelyno k., Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), 12-08 19 individų lauke prie Brudzelyno, Klaipėdos r. (L. Izotova, V. Lepėška), 12-09 suaugęs paukštis Mazajame Kaimelyje Klaipėdoje, 12-10 vieną uldkų būryje ties Brudzelynu, Klaipėdos r. (S. Karalius), 12-12 vieną ties Girkalniais, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), suaugęs ir pirmametis paukštis Klaipėdos miesto centrinėje dalyje (S. Karalius), 12-15 du jauni paukščiai kukurūzų lauke Brudzelyne ir 2 jauni paukščiai miežių lauke ties Girkalniais, Klaipėdos r. (I. Baltrū-

nienė), 12-26 penki keršuliai Marijampolėje Vytauto parke (A. Žilinskienė), 1 paukštis medyje ties Girkalniais, Klaipėdos r. (S. Karalius), ten pat stebėtas 12-27 (I. Baltrūnienė, K. Klimaitė), 12-27 vieną tupėjo Šventojoje netoli jūros (R. Abazoriene), 12-31 vieną netoli Melnragės molo (K. Rudokaitė), 2024-01-05 du suaugę paukščiai Giruliuose (I. Baltrūnienė), 01-10 vieną paukštis stebėtas Akademijos miestelyje, Kauno r. (R. Skominas, A. Kvaraciejus), 01-19 stebėtas 11 paukščių būrelis Kaune Žaliakalnyje (D. Žebelytė-Petraitienė), 02-16 stebėtas Urnėžiuose, Kėdainių r. (S. Rumbutis), 1 Virbalyje, Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 2 Klaipėdoje (S. Karalius), 02-17 du paukščiai Palangoje (R. Jusevičienė), 2 ties Juodkrante (L. Dvylys), 02-18 keturi paukščiai Klaipėdoje (S. Karalius), 02-22 vieną pietinėje Klaipėdos dalyje (K. Balsytė), 02-23 du Klaipėdoje (R. Alšauskas), 1 Kaune (S. Medžionis), 02-24 Mazajame Kaimelyje, Klaipėdoje, stebeti 3, 02-25 – 10 paukščių (S. Karalius), 2 paukščiai Radikiuose, Kauno r. (K. Valinčienė), 1 paukštis Kaišiadoryse (E. Briedis). Vėliau keršuliai jau buvo visur stebimi.

ILGASNAPĖ VIŠTELĖ (*Rallus aquaticus*)

2023-12-10 dvi vištelės Šešupės upės pakrantėje Pašešupio parko teritorijoje, Marijampolės m. (I. Šalaševičius), 12-19 vieną paukštis stebėtas nendrėse Šventojoje, Palangos sav. (V. Laukžemienė), 12-31 girdėtas balsas Kauno marių nendryne ties Arlaviškėmis (M. Šniaukštienė), 2024-01-02 stebėta Vytautiūčių k., Joniškio r. (K. Krištapaitytė), 01-07 stebėta upelyje pietrytinėje Talkšos ež. puseje Šiauliuse (S. Tamulis), 01-14 vieną paukštis Darbos upelyje Darbėnuose (S. Karalius).

NENDRINĖ VIŠTELĖ (*Gallinula chloropus*)

2023-12-01 viena jauna nendrinė vištelė laikėsi Marijampolėje Šešupės atkarpoje prie ligoninės (A. Žilinskienė), 12-02 du paukščiai Smeltalės upėje Klaipėdoje (I. Baltrūnienė), 12-03 vieną paukštis stebėtas Šilavoto tvenk. griovyje, Prienu r. (R. Jusevičienė), 12-08 vieną paukštis stebėtas Šventosios upės žiotyse, Palangos sav., čia ji stebėta ir 12-19 (V. Laukžemienė), 12-10 viena Danės upėje ties Botanikos parku, 12-17 Smeltalės upėje, Klaipėdoje, 3 paukščiai (V. Lepėška, L. Izotova), 12-28 vieną paukštis Smeltalės upelyje netoli Malkų įlankos Klaipėdoje (A. Petraška, A. Raudonius, V. ir G. Eigirdai), 12-30 viena Šešupėje ties ligonine Marijampolėje (A. Raudonius), 2024-01-13 viena stebėta Šventosios upėje, Ukmergės r. sav. (T. Pušinskas).

PILKOJI GERVĖ (*Grus grus*)

2023-12-26 vieną paukštis laukuose Ukmergės r. (E. Sukackienė), 12-29 vieną paukštis ties Peskojais, Klaipėdos r. (R. Akstinas), 12-30 dvi gervės praskrido Voversių k., Anykščių r. (A. Kriogas), 2 praskrido netoli Šilutės (E. Užpelkis), 12-31 vieną individus praskrido virš Trako miško, Lazdijų r. (L. Juozapaitė), 2024-01-01 vieną individus praskrido virš Ukmergės (R. Mižeikis), 1 paukštis kukurūzų lauke ties Peskojais, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), ten pat matyta ir 01-03 (I. Šeštokas).

AUSUOTASIS KRAGAS (*Podiceps cristatus*)

2023-12-03 vieną paukštis Gilučio ež., Alytaus r. (A. Petraška), 9 individai Alaušų ež., Molėtų r. (A. Čerkauskas), 12-05 vieną paukštis Dusios ež., Alytaus r. (I. Šalaševičius), 12-24 du paukščiai Gilučio ež., Alytaus r., 1 paukštis Metelio

Ilgasnapė vištélé (*Rallus aquaticus*). Šešupė, Marijampolė, 2023-12-10 © Irmantas Šalaševičius

Jūrinis bégikas (*Calidris maritima*).
Melnragė, 2024-02-03 © Irina Baltrūnienė

ež., dar apie 40 Dusios ež., Lazdijų r. (A. Petraška), 12-27 keturi paukščiai Dusios ež., Lazdijų r. (E. Šniaukšta), ten pat 4 paukščiai 12-30, 2024-01-01 čia stebėti 3 paukščiai (R. Jusevičienė), 01-04 taip pat 3 paukščiai (A. Petraška).

RAGUOTASIS KRAGAS (*Podiceps auritus*)

2023-12-28 trys paukščiai jūroje ties Nida, 1 ties Juodkrante (A. Raudonius, V.G. Eigirdai, A. Petraška).

RUDAKAKLIS KRAGAS (*Podiceps grisegena*)

2023-12-28 vienas paukštis stebėtas mariose ties delfinariumi Klaipėdoje (A. Raudonius, V. ir G. Eigirdai, A. Petraška), 2024-01-09, matyt, tas pats gruodžio pabaigoje stebėtas paukštis mariose ties Senaja perkėla Smiltynėje (S. Karalius).

SLANKA (*Scolopax rusticola*)

2023-12-01 du paukščiai pabaidyti Ventės rage (V. Jusys), 12-09 viena praskrido virš Jakų žiedo, Klaipėdos r. (J. Morkūnas).

ŽELIS NYKŠTUKAS (*Lymnocryptes minimus*)

2023-12-06 dvi savaitės, kiekvieną dieną, prie sodybos esančiam griovyje stebėti 2 besimaitinančius paukščiai. Pasirodavo tik tamsiuoju paros metu, Jurbarko r. (A. Čeponis), 12-10 vienas stebėtas Nemuno ir Neries antakoje Kaune (J. Kostukas).

PAPRASTOJI PEMPĖ (*Vanellus vanellus*)

2023-12-26 trys paukščiai stebėti viename iš Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), 12-28 šeši paukščiai maitinosi nuleistame Gabšių tv., Raseinių r. (R. Akstinas), 12-30 viena netoli Sausgalvių. Šilutės r. (S. Medžionis), 2024-02-01 trys paukščiai virš Būtingės pievų, Palangos sav. (V. Laukžemis), 02-02 penki paukščiai Sausgalviuose (V. Stankaitis).

DIRVINIS SÉJKAS (*Pluvialis apricaria*)

2023-12-29 vieno praskrendančio paukščio balsas laukoose netoli Antkopčio, Klaipėdos r. (A. Raudonius), 2024-02-17 apie 60 paukščių želmenyse kartu su pempėmis Lazdininkų k., Kretingos r. (V. ir V. Laukžemai), 02-22 daugiau nei 35 dirviniai sėjikai laukoose tarp Liudvinavo ir Stebuliškių k., Marijampolės r. (A. Žilinskienė), vėliau jvairūs stebėtojai registravo būrius sėjikų skirtingose Lietuvos vietovėse.

JŪRINIS BÉGIKAS (*Calidris maritima*)

2023-12-28 trys paukščiai maitinosi ant pietinio molo akmenų Kopgalyje (A. Raudonius, V. ir G. Eigirdai, A. Petraška), 2024-01-06 vienas paukštis Baltijos pajūryje ties Nida (L. ir M. Šniaukštės, Z. Gasiūnaitė), sausio ir vasario mėn. jvairūs stebėtojai ant Melnragės molo fiksavo 2–3 žiemojančius paukščius.

Javinė lingė (*Circus cyaneus*). Juodiškių tvenk., Kėdainių r., 2024-01-20 © Jūratė Jodeikienė

RAUDONKOJIS TULIKAS (*Tringa totanus*)

2024-02-25 vienas ties Šyžgiriais, Šilutės r. (E. Sukacienė) [AS].

MAŽASIS KIRAS (*Hydrocoloeus minutus*)

2023-12-24 vienas stebėtas Melnragėje netoli molo, Klaipėdoje (U. Kuzminskaitė), ten pat stebėti 9 paukščiai (I. Baltrūnienė), 1 paukštis jūroje ties Karkle (K. Klimaitė), 12-27 trys ir vienas paukštis praskrido virš jūros ties Palanga, bent 13 skraidė prie kranto ties Šventaja (A. Šimkus), 12-28 36 ar daugiau individų stebėti ties Nida ir Juodkrante (A. Raudonius, V. ir G. Eigirdai, A. Petraška), 12-29 vienas Malkų įlankoje Klaipėdoje (R. Akstinas), 5 paukščiai prie Melnragės molo (V. Eigirdas, R. Akstinas).

SILKINIS KIRAS (*Larus fuscus fuscus*)

2023-12-27 stebėtas vienidas Kauno mieste Nevyje (A. Šimkutė), 12-30 vienas paukštis baloje ties Peskojais (I. Baltrūnienė).

DIDYSIS POLARINIS KIRAS (*Larus hyperboreus*)

2024-02-23 vienas paukštis stebėtas Rusnės saloje (V. Eigirdas) [23].

TRIPIRŠTIS KIRAS (*Rissa tridactyla*)

2023-12-28 vienas skraidė prie šiaurinio molo Klaipėdoje (S. Medžionis), 2024-01-20 vienas suaugęs paukštis laikėsi ir skraidė palei paplūdimį atkarpoje nuo Palangos gelbėjimo stoties iki Kunigiškių (M. Mulevičius).

MARGASNAPĖ ŽUVĖDRA (*Thalasseus sandvicensis*)

2023-12-27 vienas paukštis praskrido į šiaurę ties Palangos tiltu (A. Šimkus).

JUODAKAKLIS NARAS (*Gavia arctica*)

2023-12-03 vienas paukštis Nevėžyje, Panevėžyje (B. Vaičiūnas), 12-05 keturi paukščiai Dusios ež., Alytaus r. (I. Šalaševičius), 12-09 vienadas Vištyčio ež., Vikaviškio r., čia stebėtas ir 12-24 (A. Raudonius), 12-24 du paukščiai Vievio ež., Elektrėnų sav. (M. Šeškus), 12-27 vienas Dusios ež., Lazdijų r. (E. Šniaukšta), 12-30 aštuoni paukščiai stebėti Dusios ež., Lazdijų r., 2024-01-01 čia stebėti 2 (R. Jusevičienė), 01-01 vienadas dar laikėsi Vištyčio ež., Vilkaviškio r. (A. Raudonius).

BALTASIS GANDRAS (*Ciconia ciconia*)

2023-12-26 vienidas ties Vieviu, Elektrėnų sav. (R. Akstinas), 2024-02-10 šalia Utenos, palei kelią Utene-Kupiškis, gandalizdyje tupėjo du paukščiai (R. Grigaliūnienė).

DIDYSIS BAUBLYS (*Botaurus stellaris*)

2023-12-19 vienas stebėtas Šventosios upėje nendrėse, Palangos sav., čia jis stebėtas ir sausio mén. (V. Laukžemienė).

RUDASIS PESLYS (*Milvus milvus*)

2023-12-26 trys individai Dumpių sąvartyne, Klaipėdos r., 12-27 ir 12-29 čia stebėti 2 (S. Karalius, A. Raudonius), 12-28 vienadas paukštis skrido ties Jokulaišis, Klaipėdos r. (R. Akstinas), 2024-01-06 vienadas praskrido laukuose ties Girkaičiai, Klaipėdos r. (S. Karalius), matyt, tas pats individus stebėtas ir 02-07 ties Bruzdeilynu (I. Baltrūnienė) bei 02-16 ties Karkle (T. Piktura).

JAVINĖ LINGĖ (*Circus cyaneus*)

2023-12-01 patinas stebėtas ties Žygėnais, Šakių r. (A. Petraška), 12-03 viena praskrido ties Alytumi (E. Bersienevas), 12-10 patelė laukuose ties Girkaičiai, Klaipėdos r. (S. Karalius),

Kuoduotasis vieversys (*Galerida cristata*). Kretingalės apylinkės, Klaipėdos r., 2023-12-02 © Igoris Šeštokas

12-24 patelė skraidė pievoje šalia Vilkaviškio k., Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 12-25 vienas individas (patelė, jauniklis) matytas Vilkaviškio r. (K. Kazakevičienė), 12-26 patelė medžiojo laukuose šalia Papuolenių k., Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 12-29 patelė ties Venckais, Klaipėdos r. (S. Karalius), 12-30 vienas paukštis laukuose ties Krekenava, Panevėžio r. (J. Pribušauskiene), 2024-01-07 viena patelė (jauniklis) medžiodama praskrido pro Papuolenių laukus, Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 01-20 viena stebėta ties Juodkiškių tvenk., Kėdainių r. (J. Jodeikienė), 02-13 patinas medžiojo laukuose ties Keturkaimiu, Vilkaviškio r. (A. Raudonius).

KILNUSIS ERELIS (*Aquila chrysaetos*)

2024-02-01 jaunas paukštis prie Juodkiškių tvenk., Taučiūnų k., Kėdainių r. (J. Jodeikienė).

BALINĖ PELEDA (*Asio flammeus*)

2024-01-19 stebėta ties Juodkiškių tvenk. iš Taučiūnų k. pusės, Kėdainių r. (J. Jodeikienė), 02-19 praskrido virš kelio ties Nemirseta, Palangos m. sav. (S. Karalius).

PAPRASTASIS PELESAKALIS (*Falco tinnunculus*)

2024-01-01 stebėtas medžiojantis pievoje šalia Gudelių k., Vilniaus r. (J. Mulevičius), 01-06 vienas paukštis tupėjo ant laidų tarp Pagirmuonių ir Laukiškių, Prienų r. (L. Dvylys), 01-09 stebėtas netoli kelio sankryžos Kėdainiai-Pelėdnagiai (G. Adomaitytė), 01-13 vienas stebėtas Trakų r. (E. Sukackienė), 01-14 vienas ties Užliekniais, Šilutės r. (V. Stankaitis), 02-08 vienas paukštis ant elektros linijos inkilo ties Grébliaučiškėmis, Kaišiadorių r. sav. (R. Karapavičius), 02-24 vienas medžiojo prie Šventininkų k., Trakų r. (T. Povilauskas), 02-25 patinas medžiojo laukuose šalia Kuršėnų, Šiaulių r. (R. Akstinas).

STARTSAKALIS (*Falco columbarius*)

2023-12-24 vienas prie Krokialaukio, o kitas prie Krekštėnų, Alytaus r. (A. Petraška), 12-28 stebėtas Paluknio pievoje, Trakų r. (M. Miliauskas, E. Sukackienė), 12-31 jaunas paukštis ar patelė Daugėliškio k., Kėdainių r. (A. Narbutas). 2024-01-01 vienas stebėtas Paluknio pievoje, Vilniaus r. (B.

Stukė), 1 matytas ties Krokialaukiu, Alytaus r. (R. Jusevičienė), 01-27 vienas paukštis medžiojo Paluknių pievoje, Trakų r. (A. Jesko), 02-08 vienas paukštis pietinėje Žaltyčio ež. pusėje, Marijampolės r. (A. Petraška), 02-25 vienas paukštis tupėjo ant elektros laidų laukuose šalimais Utėnų k., Panevėžio r. (R. Akstinas)

SAKALAS KELEIVIS (*Falco peregrinus*)

2024-01-04 matytas Giriliuose, Klaipėdoje (I. Baltrūnienė).

ŪSUOTOJI ZYLĖ (*Panurus biarmicus*)

2023-12-03 septynių paukščių būrelis stebėtas viename iš Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), 12-06 Klaipėdos mieste, prie marių, netoli duju terminalo, stebėtas 5 paukščių būrelis (R. Alšauskas), 12-17 ūsuotujų zylų balsai girdeti Papio ež. ir gretimoje šlapynėje, Šalčininkų r. (A. Šimkus), 12-26 du paukščiai stebėti prie Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė), 12-30 ten pat stebėti 5-6 paukščiai (A. Šimkus), 2024-01-13 apie 10 paukščių būrelis stebėtas Paežerių ež. šalia Vilkaviškio (V. Borkertaitė), 02-08 būrys paukščių stebėtas seno žuvininkystės tvenkinio nendrynuose šalia Pluvijos ež., Alytaus r. (E. Bersienevas), 02-25 du paukščiai Bebruliškės tvenk., Kazlų Rūdos sav. (R. Jusevičienė).

LYGUTĖ (*Lullula arborea*)

2023-12-01 du paukščiai stebėti besimaitinančios pajūrio jūržolėse Šventojoje (V. Laukžemienė), 2024-02-26 keturi paukščiai Kopgalyje (S. Karalius) [AS].

KUODUOTASIS VIEVERSYS (*Galerida cristata*)

2023-12-02 du paukščiai Letūkų k., Klaipėdos r. (I. Šeštokas), ten pat 1 stebėtas 12-05 (I. Baltrūnienė), 12-15, matyt, tie patys 2 paukščiai Bruzdeilyno k., Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), čia įvairių stebėtojų buvo stebimi ir 2024 m. sausio mén.

RAGUOTASIS VIEVERSYS (*Eremophila alpestris*)

2024-01-06 keturi paukščiai stebėti Uptytės sen., Panevėžio r. (S. Gotoveckaitė), 2024-01-09 penki paukščiai ties Peletrūnais, Vilkaviškio r. (A. Petraška), 01-21 keturi paukščiai maitinosi Žiemkelio pievoje, Kauno r. (L. Dvylys).

DIRVINIS VIEVERSYS (*Alauda arvensis*)

2023-12-03 du paukščiai stebėti ir girdėti Būtingės laukuose, Palangos sav. (V. ir V. Laukžemai), 12-10 vienas paukštis Bruzdeilyno fermoje, Klaipėdos r. (I. Baltrūnienė), apie 60 paukščių tūkstantiniuose geltonuji startų būriuose ties Girkalais, Klaipėdos r. (S. Karalius), 12-26 vienas paukštis laukuose netoli Valkininkų, Varėnos r. (R. Akstinas), 12-31 penki dirviniai vieversiai Daugėliškio k., Ignalinos r. (A. Narbutas), 2024-01-06 apie 70 paukščių būrys laukuose ties Girkalais, Klaipėdos r. (S. Karalius), 01-07 vienas paukštis girdėtas ir matytas įvairių sėklinių augalų pasėlyje netoli Keturkaimio, Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 01-31 vienas stebėtas Paluknio pievoje, Trakų r. (E. Sukackienė).

JUODAGALVĖ DEVYNBALSĖ (*Sylvia atricapilla*)

2023-12-25 viena patelė lesykloje Giriliuose, Klaipėdoje (I. Baltrūnienė).

BALTABRUVIS NYKŠTUKAS (*Regulus ignicapilla*)

2023-12-03 vienas matytas prie HE Kaune (I. Semionovas), 12-28 vienas paukštis matytas Girilių miške papras- tuju nykštukų būryje (I. Baltrūnienė).

AMALINIS STRAZDAS (*Turdus viscivorus*)

2023-12-02 vienas matytas Ventės rage (V. Jusys), 02-16 vienas Molėtų r. (K. Vasaravičiūtė), 2024-02-17 vienas paukštis matytas prie Žliobiškių, Anykščių r. (A. Šimkus), 02-25 du paukščiai skrido netoli Mergeluičių, Akmenės r. (R. Akstinas), 02-27 du pirmieji migrantai Kopgalyje (S. Karalius).

STRAZDAS GIESMININKAS (*Turdus philomelos*)

2023-12-02 vienas paukštis šiaurinėje Klaipėdos dalyje (S. Karalius).

BALTABRUVIS STRAZDAS (*Turdus iliacus*)

2023-12-01 stebėtas Ventės rage (V. Jusys), 1 paukštis Kopgalyje (S. Karalius), 12-02 vienas stebėtas Klaipėdoje (R. Alšauskas), 12-03 vienas paukštis Mažajame Kaimelyje Klai- pėdoje (S. Karalius), 12-05 du paukščiai Dusios ež. pakrantėje, Alytaus r. (I. Šalaševičius), 2 paukščiai stebėti Šventojoje, Palangos sav. (V. Laukžemienė), 12-06 septynių paukščių būrelis Ventės rage (V. Jusys), 12-08 vienas ties Kiškėnais, Klaipėdos r. (D. Juškevičienė), 12-20 vienas matytas Šventojoje, Palangos sav. (V. Laukžemienė).

LIEPSNELĖ (*Erythacus rubecula*)

2024-01-02 viena lesykloje Užupio k., Alytaus r. (R. Jelisejeva), 01-02 stebėta lesykloje Tauralaukyje Klaipėdoje (U. Kuzminskaitė), 1 lankėsi lesykloje Giriliuose (I. Baltrūnienė), 1 prie lesyklos Kauno r. (G. Mikštė), 01-04 viena Mozūriškėse, Vilniaus r. (R. Savickienė), 1 stebėta prie lesyklos Visagine (J. Vaikutienė), 1 prie vandens telkinio Anykščių r. (A. Kriogas), 01-05 vienas paukštis Utene (D. Norkūnas), stebėta Kauno mieste (A. Šimkutė), 1 paukštis prie lesyklos Karoliniškėse Vilniuje (S. Paltanavičius), 01-06 stebėta lesykloje Gvazdikų soduose Vilniuje (M. Jurevičius), 1 Šventojoje, Palangos sav. (V. Laukžemienė), 1 Paberželių k., Pasvalio r. (J. Mulevičius), 1 lesykloje Jonaičiuose, Šilutės r. (E. Užpelkis), 1 lesykloje Vilniuje, Treniotos g. (G. Jurevičiūtė), 01-07 viena Kédainiuose, Juodkiškio g. (S. Bitkauskas), 1 Trakuose prie lesyklos (V. Žemaitienė), 1 netoli Palangos tilto (R. Skominas), 1 matyta Blūdikalnio viensėdyje, Vilniaus r. (R. Bakanavičius), 1 prie Danės upės šalia Botanikos sodo Klaipėdoje (G. Radžiūtė), 01-08 viena Kaune, V. Krėvės prospektė (A. Raudonius), 01-12 viena Žvėryne, Vilniuje (S. Vaitkūnienė), 1 kieme prie Šešupės Kudirkos Naumiestyje (A. Raudonius), 01-13 dvi Amalių soduose Kaune (G. Matijošaitienė), Juodkrantėje lesykloje 1 paukštis (E. Selevičiūtė), 1 Buivydžiuose, Vilniaus r. (J. Alondrytė-Venckienė), 01-14 vienas paukštis girdėtas Kaune Petrašiūnuose (L. Dvyllys), 01-15 viena lesykloje Anykščių r. (K. Rudokaitė), 01-16 viena Kidulių k., Šakių r. (E. Z. Antanaitienė), 1 lankė lesykla Žaliakalnyje Kaune (Z. Jakutavičienė), 1 pietinėje Klaipėdos dalyje (D. Račkauskaitė), 1 Vilniuje, Filaretų g. (M. Jurevičius), 1 Kukarskės k., Šakių r. (O. Atkočaitis), 01-17 girdėta VIII forto krūmynuose Kaune (D. Dementavičius), 01-20 viena šalia Žvėryno pėsčiųjų tilto Vilniuje (M. Miliauskas), 1 Kauno mieste Panemunėje (G.

Dūminė raudonuodegė (*Phoenicurus ochruros*).

Ventės ragas, 2023-12-01 © Vytautas Jusys

Bagdonaitė), 1 lesykloje Kybartuose, Vilkaviškio r. (A. ir A. Raudonai), 01-21 viena matyta Marijampolėje prie Šešupės (R. Jusevičienė), 1 sėkmingai peržiemojo Kédainiuose (S. Bitkauskas), 01-22 viena stebėta lesykloje Pavilnyje, Vilniuje (I. Lukošiūtė, M. Zamulskis), 01-26 vienas paukštis krūmynuose šalia HE Kaune (R. Akstinas), 01-25 viena girdėta prie Neries upės netoli Žaliųjų ežerų Vilniuje (L. Labakojytė), 02-17 viena stebėta Ventės rage (V. Jusys), 02-29 vienas paukštis Melnragėje (V. Stankaitis).

DŪMINĖ RAUDONUODEGĖ (*Phoenicurus ochruros*)

2023-12-01 stebėta Ventės rage (V. Jusys), 12-03 vienas paukštis Kaune, ten pat stebėtas ir 12-07 (S. Rumbutis), 12-05 vienas paukštis Dusios ež. pakrantėje, Alytaus r. (I. Šalaševičius), 12-15 viena matyta Žvėryne, Vilniuje (S. Paltnavicius), 2024-01-06 patinas stebėtas Klaipėdos mieste (U. Kuzminskaitė), 01-14 antrametis patinas ar patelė stebėta Kaune Panemunėje (M. Karlonas, G. Kukta, I. ir M. Šeškai).

VANDENINIS STRAZDAS (*Cinclus cinclus*)

2023-12-01 vienas paukštis maitinosi Šešupėje po Vilkaviškio tiltu Marijampolės mieste (I. Tamulytienė), 2024-01-11 vienas Darbėnų tvenk. (I. Baltrūnienė), 01-12 vienas paukštis Šavašos ir Šventosios upių santakoje, Zarasų r. (A. Jasinskytė), 01-13 vienas Švėkšnoje, Šilutės r. (E. Užpelkis), 01-15 vienas individas Ventos upėje ties Krakiais, Mažeikių r. (A. Raudonius), 02-09 stebėtas Liolingoje žemiau užtvankos (Dubysos regioninis parkas), Raseinių r. (V. Kilčauskas).

PAPRASTASIS ERŠKETŽIRBLIS (*Prunella modularis*)

2023-12-27 vienas paukštis stebėtas Kairėnų miške, Vilniuje (R. Akstinas), 12-31 vienas paukštis Kačerginėje (P. Antanavičius), 2024-01-04 vienas Sapieginėje, Vilniuje (R. Akstinas), 01-14 vienas stebėtas Vilniuje, Noragiškių g. (A. Dvilinskas).

ULINIS KALVIUKAS (*Anthus petrosus*)

2023-12-27 vienas kalviukas stebėtas prie Šventosios molų (A. Šimkus), 2024-01-04 vienas paukštis stebėtas skren- dantis tarp Klaipėdos uosto vartų molų (I. Baltrūnienė).

Pievinis kalviukas (*Anthus pratensis*). Šilutės pakraštys, 2024-01-21 © Boris Belchev

Poliarinis čimčiakas (*Acanthis hornemannii*).
Pilaitė, Vilnius, 2024-01-07 © Rokas Mizeikis

PIEVINIS KALVIUKAS (*Anthus pratensis*)

2023-12-01 stebėtas Ventės rage (V. Jusys), 2024-01-21 vienas paukštis rastas melioracijos griovyje, besimaitinantis ant neužsalusios atkarpos prie Šilutės miesto pakraščio. Paulštį aptiko E. Užpelkis (B. Belchev).

GELTONSNAPIS ČIVYLIS (*Linaria flavirostris*)

2023-12-08 vienas paukštis piktžolėse prie Juodupės upelio Biržų r. (B. Maldūnienė), 12-10 geltonsnapių čivylų būrelis tame pačiame Paluknio pievų lauke kaip ir prieš dvi savaites (T. Povilauskas), 12-17 matytas kartu su paprastaisias čivyliais Paluknio pievose, Trakų r. (B. Abazoriénė), 12-23 mažiausiai 5 individai apie 150 mišriame kikliniu paukščių būryje ties Bajorais, Molėtų r. (A. Čerkauskas), 2024-

01-06 du čivyliai ant Nevėžio senojo tilto pylimo Raudondvaryje, Kauno r. (S. Medžionis), mažiausiai 33 paukščiai stebėti saulėgrąžų ir kitų augalų lauke netoli Keturkaimio, Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 4 paukščiai Paluknio pievose, Vilniaus r. (M. Miliauskas), 01-12 apie 60-70 paukščių būrys maitinosi pakelėje netoli Vilkupių, Vilkaviškio r., 01-13 bend 57 paukščių būrys maitinosi išėlyje šalia Prapuolenių k., Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 01-19 trys paukščiai važiuojant nuo Pasvalio keliu Pasvalys–Šiauliai, Pakruojo r. (J. Mulevičius), 01-21 laukose prie Radviliškio stebėti bent 4 mažesniame paprastujų čivylų būryje ir bent 15 šimtiniai čimčiakų ir čivylų pulke (A. Šimkus), 01-31 mažiausiai 6 paukščiai mišriame būryje Paluknio pievose, Trakų r. (E. Sukackienė), 02-19 vienuolika paukščių ties Užklaniais, Panevėžio r. (R. Akstinas).

POLIARINIS ČIMČIAKAS (*Acanthis hornemannii*)

2023-12-02 vienas Likėnėliuose, Biržų r. (B. Maldūnienė), 12-18 vienas dideliami paprastujų čimčiakų būryje Rakavos k., Raseinių r. (A. Kasparavičius), 12-28 vienas Paluknio pievose, Trakų r. (M. Miliauskas), 12-30 vienas stebėtas Klaipeđoje (V. Stankaitis), 1 Paluknio pievose, Vilniaus r. (B. Stukė), 2024-01-07 vienas paukštis lauke prie Keturkaimio, Vilkaviškio r. (A. Raudonius), 1 lesykloje Pilaitėje, Vilniuje (R. Mižekis), 01-09 du paukščiai matyti įvairių sėklinių augalų pasėlyje netoli Keturkaimio, Vilkaviškio r. (A. Petraška), 01-12 vienas Naujamiestyje, Vilniuje (R. Karpavičius), 01-13 vienas individas Dailidėnų k., Vilniaus r. (E. Komar), 01-14 vienas Giraitėje, Kauno r. (G. Mikšytė), 01-18 du lesykloje Nemėžyje, Vilniaus r. (D. Kosmač), 01-21 bent 5 stebėti dideliami paprastujų čimčiakų ir čivylų būryje piktžolėmis

apaugusiamė lauke prie Radviliškio (A. Raudonius), 01-28 vienas paukštis Tiskūnuose, Kėdainių r. (L. Dvylys), 01-31 mažiausiai 4 individai dviejose mišriuose būriuose Paluknio pievose, Trakų r. (E. Sukackienė), 02-17 du individai stebėti dideliamė paprastajų čimčiakų būryje laukuose šiaurėje Viešinto ež., Anykščių r. (A. Šimkus).

NENDRINĖ STARTA (*Emberiza schoeniclus*)

2023-12-09 viena starta stebėta piktolėmis apaugusiamė lauke prie Radviliškio (A. Šimkus), 1 stebėta Girios k., Baltosios Vokės sen., Šalčininkų r. (M. Miliauskas), 12-17 viena starta stebėta prie šlapynės tarp Baltosios Vokės ir Papio ež., Šalčininkų r. (A. Šimkus), 12-24 vienas paukštis stebėtas Prienų r. prie Išlaužo tvenk. (R. Jusevičienė), 12-31 vienas nendrinės startos patinas ties Paslaugo tvenk., Kėdainių r. (A.

Narbutas), 2024-01-20 stebėta Vilniaus mieste šalia Žvėryno pėsčiųjų tilto (M. Miliauskas), 01-21 vienas paukštis vis dar laikėsi šalia Radviliškio, piktolėmis apaugusiamė lauke ir prie jų juosiančių griovių. Prieš tai čia matytas gruodžio 9 d. (A. Raudonius), 02-25 šeši paukščiai stebėti skirtingose Bebruliškės tvenk.vietose, Kazlų Rūdos sav., 2 paukščiai stebėti prire Šilavoto tvenk., Prienų r. (R. Jusevičienė).

PENTINUOTOJI STARTA (*Calcarius lapponicus*)

2023-12-10 trys paukščiai laukuose ties Girkaliais, Klaipeđos r. (S. Karalius).

PILKOJI STARTA (*Emberiza calandra*)

2023-12-13 stebėtas 31 paukščio būrys ties Jakšteliais, Šilutės r. (V. Stankaitis).

NAUJOS IR LABAI RETOS PAUKŠCIŲ RŪSYS, APTIKTOS 2023–2024 M. ŽIEMA VAKARŲ PALEARKTIKOJE

Pagal www.tarsiger.com parengė

Vytautas JUSYS

Lietuvos ornitofaunistinė komisija (LOFK) pateikiamų stebėjimų papildomai nekomentuoja, nes neiškus jų statusas (ar nacionalinės ornitofaunistinės komisijos patvirtino, ar ne). Be to, skelbiama informacija ne visada leidžia tinkamai įvertinti konkretų atvejį. LOFK nori atkreipti dėmesį, kad kai kurie pateikiami faktai gali būti siejami su iš nelaisvės ištrūkusiais paukščiais ar kitais laukinėms populiacijoms nebūdingais atvejais. Dėl to ši medžiaga turi būti vertinama tik kaip atskirą, retai aptinkamų paukščių rūšių registracijų kaimyninėje šalyje suvestinė, tačiau svarbi, norint tinkamai interpretuoti retų paukščių rūšių stebėjimų mūsų šalyje rezultatus.

- 2023-12-02 Danijoje – Ramiojo vandenyno naras (*Gavia pacifica*) [3];
- 2023-12-03 Ukrainoje – geltonkojis tulikas (*Tringa flavipes*) [1];
- 2023-12-03 Čekijoje – mėlynsparnė kryklė (*Spatula discors*) [3];
- 2023-12-07 Mauritanijoje – nykštukinis bégikas (*Calidris minutilla*) [1];
- 2023-12-17 Kroatijoje – sajaninė pečialinda (*Phylloscopus humei*) [2], Vengrijoje – juodagurklis strazdas (*Turdus atrogularis*) [3];
- 2023-12-20 Vakarų Sacharoje – baltagurklis bitininkas (*Mergus albicollis*) [2], VP [6];
- 2023-12-28 Ispanijoje – baltagurklė zonotrichija (*Zonotrichia albicollis*) [2];
- 2023-12-30 Izraelyje – Ramiojo vandenyno naras (*Gavia pacifica*) [1], Prancūzijoje – naminė starta (*Emberiza sahari*) [1];
- 2023-12-31 Žaliajame Kyšulyje – abisininis žalvarnis (*Coccyzus abyssinicus*) [2], VP [14];
- 2024-01-04 Belgijoje – mėlynasis akmeninis strazdas (*Monticola solitarius*) [2];
- 2024-01-07 Sakartvele – sajaninė pečialinda (*Phylloscopus humei*) [2];
- 2024-01-13 Kroatijoje – mėlynuodegė (*Tarsiger cyanurus*)

- [1], Portugalijoje – afrikinė griežlė (*Crecopsis egregia*) [1], VP [25];
- 2024-01-14 Slovėnijoje – žiedasnapė antis (*Aythya collaris*) [1];
- 2024-01-16 Kroatijoje – prerinis kiras (*Larus pipixcan*) [2];
- 2024-01-23 Lenkijoje – vienspalvis varnėnas (*Sturnus unicolor*) [1];
- 2024-01-25 Italijoje – žilagalvė starta (*Emberiza spodophrys*) [1], Kanarų salose, Ispanijoje – domininkinis kirras (*Larus dominicanus*) [3];
- 2024-02-02 Graikijoje – taiginis kalviukas (*Anthus hodgsoni*) [1];
- 2024-02-03 Kroatijoje – geltonsnapis naras (*Gavia adamii*) [2];
- 2024-02-05 Olandijoje – mažoji sultonvištė (*Porphyrio alleni*) [1];
- 2024-02-14 Farerų salose – baltakuodė klykuolė (*Bucephala albeola*) [1];
- 2024-02-15 Farerų salose – kuoduotasis dančiasnapis (*Mergus cucullatus*) [2];
- 2024-02-19 Graikijoje – laibasnapis bégikas (*Calidris temmincostris*) [1].

[3] – kelinta rūšies registracija šalyje ar [VP] Vakarų Palearktikoje.

PAUKŠČIŲ ŽIEDAVIMAS VENTĖS RAGE 2023–2024 M. ŽIEMA

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

2023–2024 m. žiemą Ventės rago ornitologinės stoties žieduotojai sužiedavo 39 rūšių 1266 paukščius (gruodžio mėn. sužieduoti 23 rūšių 727 paukščiai, sausio mén. – 17 rūšių 307 paukščiai, o vasario mén. – 17 rūšių 232 paukščiai). Daugiausia per žiemą sužieduota žaliukiu (655), didžiujų zylių (118), svilikų (58), paprastujų čimčiakų (57), juodagalvių sniegenų (48) (žr. lentelę).

Ventės rage paukščiai šią žiemą daugiausia buvo gaudomi voratinklinėmis gaudyklėmis ir žieduotojo valdoma užtraukiamą gaudykli, o Baltijos jūroje tam-siuoju paros metu graibštui, prieš tai apakinus šviesą.

2023–2024 m. žiemą Ventės rago ornitologinė stotis prisiėjo prie Lietuvos ornitologų draugijos ir Klaipėdos universiteto vykdomų jūriinių paukščių telemetriinių tyrimų. Tyrimų metu Baltijos jūroje buvo gaudomi čia žiemoti atskrendantys paukščiai: pavyko sugauti 26 ledines antis (siųstuvais paženklinta 17), 16 ruda-kaklių narų (siųstuvais paženklinta 12), 11 paprastujų nuodėgulių (siųstuvais paženklinta 6). Taip pat buvo sugauta viena alka ir vienas ausuotasis kragas. Visi paukščiai (taip pat ir tie, kuriems buvo uždėti siųstuvai) buvo sužieduoti standartiniais metaliniaisiais žiedais.

2000–2024 m. žiemomis Ventės rago paukščių žieduotojai sužiedavo 19 846 paukščius. Daugiausia

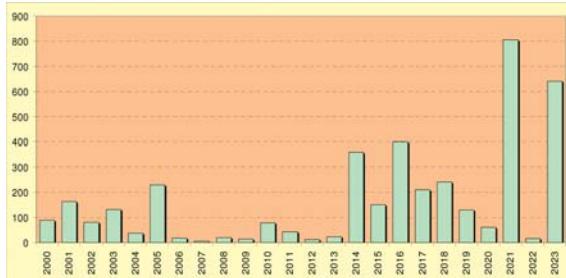
2023–2024 m. žiemą Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduoti paukščiai

Eil. Nr.	Rūšis	Sužieduota
1.	Žaliukė (<i>Chloris chloris</i>)	656
2.	Didžioji zylė (<i>Parus major</i>)	118
3.	Svilikas (<i>Coccothraustes coccothraustes</i>)	58
4.	Paprastasis čimčiakas (<i>Acanthis flammea</i>)	57
5.	Juodagalvė sniegena (<i>Pyrrhula pyrrhula</i>)	48
6.	Paprastasis kiras (<i>Larus canus</i>)	38
7.	Dirvinis viesversys (<i>Alauda arvensis</i>)	31
8.	Naminis žvirblis (<i>Passer domesticus</i>)	31
9.	Ledinė antis (<i>Clangula hyemalis</i>)	26
10.	Šiaurinis kikilis (<i>Fringilla montifringilla</i>)	26
11.	Juodasis strazdas (<i>Turdus merula</i>)	23
12.	Rudagalvis kiras (<i>Chroicocephalus ridibundus</i>)	20
13.	Smilginis strazdas (<i>Turdus pilaris</i>)	18
14.	Didžioji antis (<i>Anas platyrhynchos</i>)	16
15.	Rudakalvis naras (<i>Gavia stellata</i>)	16
16.	Karklažvirblis (<i>Passer montanus</i>)	12
17.	Paprastoji nuodegulė (<i>Melanitta fusca</i>)	11
18.	Baltabruvis strazdas (<i>Turdus iliacus</i>)	9
19.	Svirbelis (<i>Bombycilla garrulus</i>)	6
20.	Paprastasis suopis (<i>Buteo buteo</i>)	5
21–39.	Kitos rūšys	41
	Iš viso: 39 rūšys	1266

žiemą sužieduota 2017–2018 m. (4169), 2016–2017 m. (1785) ir 2000–2001 m. (1581). Mažiausiai 2001–2002 m. (55), 2007–2008 m. (59) ir 2006–

Pirmoji 2024 m. juodagalvė sniegena
(*Pyrrhula pyrrhula*) Ventės rage sužieduota sausio 3 d.
© Vytautas Jusys

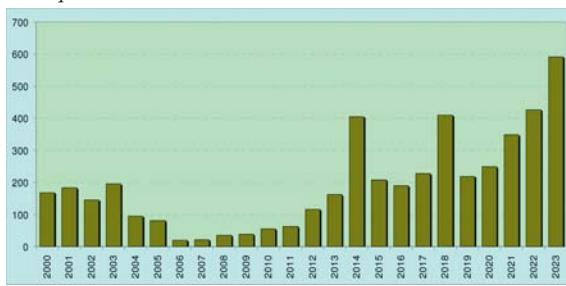
2000–2023 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo

3955 juodagalvės sniegenas. Vidutiniškai per metus – 165 šios rūšies paukščiai

Pirmasis 2024 m. juodasis strazdas (*Turdus merula*)
Ventės rage sužieduotas sausio 4 d.

© Vytautas Jusys

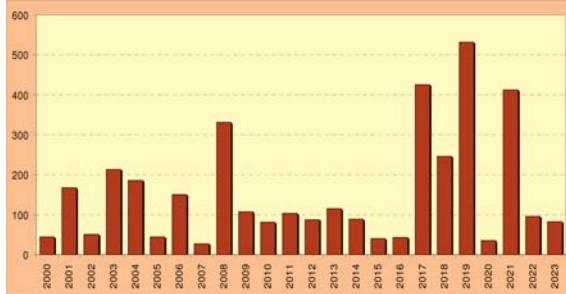
2000–2023 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo

4652 juoduošius strazdus. Vidutiniškai per metus – 194 šios rūšies paukščiai

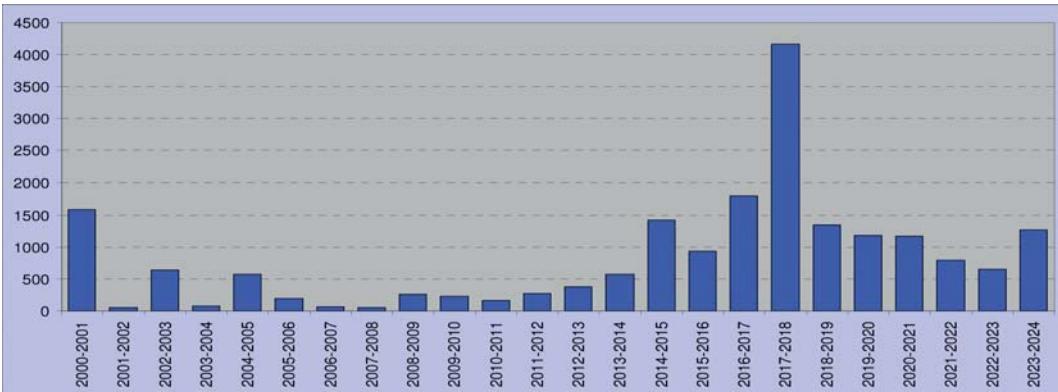
Pirmasis 2024 m. šiaurinis kikilis (*Fringilla montifringilla*)
Ventės rage sužieduotas sausio 12 d.

© Vytautas Jusys

2000–2023 m. VROS paukščių žieduotojai sužiedavo

3716 šiaurinių kikilių. Vidutiniškai per metus – 155 šios rūšies paukščiai

2000–2024 m. žiemomis VROS paukščių žieduotojai sužiedavo 19 846 paukščius

Sniegstartė (*Plectrophenax nivalis*). Ventės ragas, 2024-02-20 © Vytautas Eigirdas

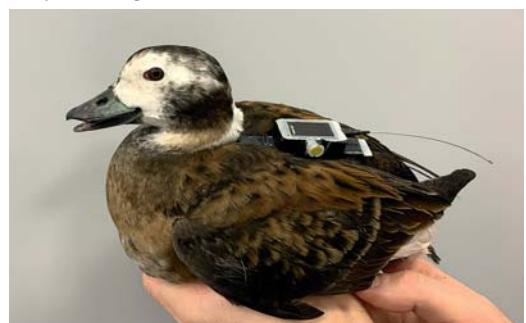

Tūbuotasis suopis (*Buteo lagopus*).
Šilutės r., 2024-01-02 © Vytautas Eigirdas

2007 m. (66). Vidutiniškai 2000–2024 m. laikotarpiu kiekvieną žiemą sužieduota po 827 paukščius.

2023–2024 m. žiemą paukščius žiedavo Ventės rago ornitologinės stoties darbuotojai ir žieduotojai talkininkai Vytautas Eigirdas, Vytautas Jusys, Kristina Jusienė ir Antanas Petraška.

Informaciją apie kiekvieną dieną Ventės rago ornitologinėje stotyje sužieduotus paukščius galite rasti interneto svetainėje www.trektellen.org/site/totals/1581/2022. Dabar čia paukščių pavadinimai rašomi ir lietuvių kalba.

Ledinė antis (*Clangula hyemalis*).
Baltijos jūra, 2024-01-06 © Vytautas Eigirdas

BIRD RINGING AT VENTĖS RAGAS ORNITHOLOGICAL STATION IN, WINTER 2023-2024

Vytautas JUSYS, Vytautas EIGIRDAS

Summary. 1266 birds of 39 species were ringed at Ventės Ragas Ornithological Station in winter 2023-2024. The most numerous were European Greenfinch (655), Great Tits (115), Haufinch (58), Common Redpoll (57) and Eurasian Bullfinch (48).

To put this into context, a total of 19,846 birds were ringed during the winter months at Ventės Ragas Ornithological Station in the period 2000-2024, an average of 827 per winter.

More information regarding the daily totals of birds ringed at Ventės Ragas Ornithological Station can be found at www.trektellen.org/site/totals/1581/2024.

ŽUVININKŲ ŠEIMOS GYVENIMO METRAŠTIS

Eugenijus DROBELIS, Marius KARLONAS

Dar visai neseniai ornitologai, norėdami tirti paukščių perejimo ir veisimosi etologiją, fenologiją ir biologiją, turėjo valandų valandas kiurksoti netoli lizdo esančio medžio viršūnėje įrengtoje slėptuvėje ir kiekvieną paukščio gyvenimo įvykį fiksuoti savo užrašuose. Tobulejant technologijoms tokį patį ir net geresnį rezultatą galima pasiekti prie lizdo įrengus tiesioginio vaizdo stebėjimo kamerą, kuri, netrikdant paukščių, jų gyvenimą internetu transliuoja 24 val. per parą su galimybe vaizdą atsukti ir peržiūrėti svarbiausius įvykius. Tad pradėjus rengti naują „Lietuvos fauna. Paukščiai“ leidimą buvo suskubta surinkti duomenis apie mažiau tyrinėtas ir įdomias paukščių rūšis, pasinaudojant tiesioginio vaizdo transliavimo galimybėmis. Po ilgo, kone 8 mėnesius trukusio planavimo ir kamerų technologijos kūrimo darbų 2023 m. pavasarį tiesioginio vaizdo transliavimo kameros buvo įrengtos prie žuvininko ir laplandinės pelėdos lizdų. Abi transliacijos pavyko – surinkta itin svarbių ir naujų duomenų apie šių paukščių lizdinį gyvenimą Lietuvoje. Ši projektą inicijavo ir koordinavo UAB „Ornitostogos“ komanda, finansavo UAB „Transtira“, o LOD tapo ekspertiniu projekto partneriu.

Šiųk dalijamės trumpaja 2023 m. sezono žuvininko dienoraščio versija.

I aukštapelkės salelėje įrengtą lizdą žuvininko patinas (vardu Kaukas) grįžo kovo 24 d. Tuo pat metu patelė (vardu Laumė), kuriai 2022 m. uždėtas GPS siustuvas, buvo ką tik nuo Alžyro perskridusi Viduržemio jūrą ir pasiekusi Italiją. Sugrižęs patinas iš karto ėmėsi lizdo tvarkymo darbų. Po trijų die-

nų į gūžtą nusileido svetima patelė ir bandė suvilioti ten besikrapštantį žuvininką. Tačiau šis išvijo nekvieštą viešnią grybštelėjės ją nagais. Lizdo ruošos darbus trikdė ir įkyrūs krankliai.

Kovo 31 d. po ilgos maždaug 4000 km kelionės iš Afrikos į savąja pelkę pagaliau parlékė Laumė. Ji

energingai ēmėsi lizdo ruošos darbų. Iš pradžių abu paukščiai tempe šakas lizdo statybai, bet vėliau šis darbas atiteko patinui. Patelė triūs lizde ir atskraidintas šakas dėliojo savo nuožiūra. Ji labai keistai ruošė gūžtos duobutę: atsigulusi ant pilvo, ištiesusi atgal kojas, patele kapstési jomis tarsi plaukdama.

2023-04-14. Lizardą tenka ginti ir nuo kranklių, ir nuo kitų žuvininkų

Iš pradžių tarp paukščių tvyrojo nejaukus šaltumas, nes, atskridus ar prisiartinus vienam, kitas bemat nuskrisdavo šalin. Patelė dar bandė vilioti pritūpusi ant lizdo ir pra-

skleidusi sparnus, bet patinas visai į tai nereagavo.

Balandžio 4 d. lizdą užvertė storas sniego sluoksnis. To nepaidydama, patelė klostė šakas ir net

tupėjo ant pusnies. Kitą dieną abu paukščiai labai intensyviai tvarkė savo būstą. Pirmą kartą abu dirbo kartu. Patinas atskraidino patelei dvi žuvis. Viena iš jų buvo raudonas japoniškas karpis, atskraidintas iš netoli ese sančios dvarvietės tvenkinį. Paukščiai pirmą kartą lizde kopuliaavo.

Balandžio 7 d. patinas émė nešti viksvas ir durpes gūžtai iškloti. Kartais jis dar partempdavo ir įvairaus dydžio sausų medžių šakų. Tokių šakų patinas retkarčiais atnešdavo per visą jauniklių auginimo laikotarpi. Per dieną žuvininkas patelei pargabendavo 2–3 žuvis. Tik vieną kartą jis parskrzdino net keturias. Tupédamas gretimuose medžiuose, patinas dažniausiai dalij žuvies sulesdavo pats. Tik pasisotinęs likusią grobio dalį atskraidindavo patelei. Nučiupusi žuvį, patelė išskrisdavo iš lizdo

2023-06-19. Visa šeima drauge – tėvai ir ūgtelėje jaunikliai

ir ją sulesdavo atokesnėje vietoje. Keletą kartų patinas atskraidino gyvas dar spurdančias žuvis. Dažnai jo nagų gniaužtuose atsiduravo egzotiniai raudonieji karpiai. Paukštis aptiko derlingus tvenkinius. Vieną kartą patinas partempė net du karpius, sugautus vienu išpuoliu. Iš jo nagų gniaužtus taip pat pateko stambus karosas ir karšis.

Balandžio 14 d. patinas atskraidino didžiulį aplėštos beržo žievės lopą ir niekaip nerado vietos, kur jį padėti jau išpuoseletoje gūžtoje. Gūžtai įrengti buvo paraudotos pelkinės žolės, kiminai, durpės. Perejimui paruošta lizdu susidomėjo atklydės svetimas žuvininkas. Jis keletą kartų atakavo lizdo šeimininkus. Šie gynësi išskėtę sparnus ir pratisai švilpdami. Apriūmus aistroms, patelė pirmą kartą pritūpė perejimo poza. Kitą dieną patelė pradingo ilgesniam laikui. Paaiškėjo, kad ji skraidžiojo maždaug už kilometro nuo savo lizdo. Taip patelė pasielgė pirmą kartą, nes visą šį laiką ji prabuovo šalia lizdo niekur neišskrisdama iš pelkės. Dar ir kitą dieną lizdas ilgai dūlavo apleistas žuvininkų. Tuo pasingaudojo didžiosios anties patelė ir taikėsi ten išskurti. Tačiau balandžio 17 d. viskas pasikeite iš esmės. Antroje dienos puseje patelė pritūpė lizde ir kantriai pratūnojo keletą valandų. Ji iš lizdo išskrido tik patinėliui atskraidinus žuvį. Tačiau gūžta neliko nešildoma – ją aptūpė patinas. Buvo akivaizdu, kad lizde atsirado pirmasis kiaušinis. Kada tai įvyko, nuspresti sunku, nes gilioje gūžtos duobuteje buvo neįmanoma ižiūrėti paukščių dėties. Patelė kiaušinį galėjo padėti balandžio 14 d., kai pirmą kartą pritūpė lizde, arba balandžio 17 d.

2023-06-22. Liūties metu patelė stengiasi savo kūnu apsaugoti jauniklius

2023-06-24. Lemtinga akimirka – vištvanažio pragaištinga ataka

Kitą dieną lizdą atakavo svetimas žuvininkas. Patinas turėjo stoti į kovą. Netrukus jis grįžo atgal nuginęs priešininką, bet su kruvina koja. Balandžio 19 d. žuvininkai pasutinį kartą kopuliavo. Iki tol jie tai darė kasdien po keletą kartų. Kartais sėkmingai, o neretai ir nevykusių. Patinui padaugėjo rūpesčių. Jis vis neše žuvis perinčiai patelėi, skraidino įvairias medžiagas lizdui papildyti, saugojo nuo kranklių, svetimų

žuvininkų ir kartkartėmis pavaduodavo perinčią patelę.

Gegužės 24 d. – didelių pokyčių diena. Patinas į lizdą atskraidino didelį gabala žuvies. Perėmusi grobį patelė pirmą kartą nenuskrido į šalį, o ēmė lesti lizde šalia tupint partneriui. Patinas smalsiai apžiūrinėjo gūžtą, o vėliau ēmė melodingai šviliapti. Pasisotinusi patelė atplėše žuvies skaidulą ir ištiesė ją kažkur gūžtos gilumoje prasmegusiam jaunik-

2023-07-08. Patelė tik trumpam pritūpė ištuštėjusiam lizde

liui! Jauniklis išsirito po 36 d. perėjimo. Gegužės 26 d. išsirito antrasis jauniklis, o gegužės 29 d. lizde buvo trys jaunikliai. Tą pačią dieną patinas šeimai atgabeno net keturių žuvis. Jaunikliams išsiritus pirmasias penkias dienas juos maitino ir šildė tik patelė. Vėliau ji ėmė trumpam palikti lizdą. Tuo pasinaudojęs patinėlis iргi pradėjo maitinti ir šildyti jauniklius.

Sociai maitinami jaunikliai sparčiai augo ir keitėsi. Birželio 3 d. pirmasis paukšteliis savo baltą pūkinį rūbą pakeitė į juodą. Birželio 5 d. „pajuodo“ ir antrasis jauniklis. Sutvirtėję jaunikliai vis tarpusavyje pasipešdavo. Birželio 18 d. jauniklių sparnuose ēmė matytis prasikalbos plunksnų vėtyklės. Vėliau plunksnos greitai padengė jų kūną. Jie jau patys ēmė tvarkyti gūžtos aplinką tamypdami ir dėliodami šakeles. Kepinant saulei patelė praskleidusi sparnus stengesi apsaugoti savo atžalas nuo kaitros. Pliaupiant lietui ji kantriai tūnoddavo gūžtoje visa peršlapusi, savo kūnu apsaugodama nuo darganos ir šildydama jauniklius.

Birželio 24 d. žuvininkų šeimą ištko nelaimė. Tą dieną abu tėvai buvo lizde. Patelė maitino jauniklius. Tačiau netrukus patinas sunerimės ēmė žvalgytis į dangų ir svirpti. Netrukus jis pakilo į orą. Lizde pasilikusi patelė pasišaušė, bet galiausiai surikusi į irgi išlėkė iš lizdo. Po akimirkos žaibiškai atlėkė jaunas višvanagis, nagais griebė jauniausią jauniklį ir nusitempié jį ant žemės. Žuvininkai atakavo užpuoliką, bet negalėjo pasiekti kiminių pušaičių tankmėje tūnojusio vanago. Patelė į lizdą parsirado tik po pusantros valandos. Pasиšaušusiu tupėjo šalia jauniklių ir vis neramiai keksėjo. Netrukus ji vėl išskrido ir atgal parsirado dar po trijų valandų, atskraidinus šiek tiek žuvies. Tik tada lizde likę jaunikliai nedrąsiai pradėjo kilnoti galvas. Visą tą laiką jie pratūnojo prispaudę prie lizdo ir net nekrustelėdami.

Kitą dieną višvanagis lizdą užpuolė dar kartą. Jis nučiupo kitą jauniklį, bet akimirką užgaišo. Virš savojo būsto kybojusi patelė pikiravo žemyn ir grybštelėjusi nagais

ištrenkė grobuonį iš lizdo. Atrodė, kad vanagui tai buvo pamoka, nes jis keletą dienų nesirodė. Tačiau birželio 29 d. višvanagis pagrobė savo antrą auką. Patelė atakavo užpuoliką, bet per vėlai.

Praėjo keletas dienų. Likęs pasutinis jauniklis visiškai apsilunksnavo ir dydžiu beveik privisijo tėvus. Atrodė, kad žuvinininkų šeimoje išaugus bent viena atžala. Tačiau liepos 8 d. višvanagis išsitempė paskutinį jauniklį. Kitą dieną patelė paliko ištuštėjusį lizdą ir metėsi į klajones. Ji blaškėsi apylinkėse, nulékė į tolimesnes pelkes, kur buvo įsikūrusios kitos žuvininkų šeimos.

Likusį laiką patelė sukinėjos ties nesvetingają savo lizdavietę, ten dažnai nakvojo. Ji lankė netoli eseancių ežerų, vėl buvo nuklyduusi iki kitų žuvininkų lizdaviečių. Rugspjūčio 3 d. patelė pakilo tolimum skrydžiui – pro Onuškį, Senają Varėną, Kapiniškius ji patraukė į žiemojimo vietas. Porą savaičių praleidęs Lenkijoje prie vieno iš žuvininkystės tvenkinių, keliaujantis paukštis perskrido Viduržemio jūrą ir rugpjūčio 20 d. atsidūrė Afrikoje. Dar maždaug 1800 km skrydžio ir žuvininkas pasiekė įprastą žiemojimo vietą prie senvaginių ežero tarp Asės ir Nigerio upių pačiame pietiniame Nigerijos pakraštysteje netoli Atlanto vandenyno. Reikia viltis, kad žuvininkai ten sėkmingai peržemos, kitaip metais grįš į pamėgtą pelkę ir sėkmingai išauugins palikuonis.

Tiesioginė transliacija iš žuvininkų ir kitų retų paukščių lizdų tėsiama ir 2024 m. Tiesioginį paukščių gyvenimą kviečiame stebeti tituliname interneto svetainės www.ornitostogos.lt puslapyje.

© Marius Čepulis

BALTA VARNA

Marius ČEPULIS

Kai sužinojau, kad kažkur Pabradėje kartais pasirodo balta varna (ne, nekalbu apie kažkokį nepritapus išsiskiriantį žmogų, kalbu apie paukštį), labai panorau ją pamatyti. Sutikite, juk nepaprastai įdomu. Štai turime posakį „balta varna“, o čia tikra balta varna. Tikra balta pilkoji varna (kad ir kaip keistai tai skambėtų). Žinojau, kuriame rajone kartais galima ją pamatyti. Tad nuvykės visų pirma pradėjau ieškoti varnų, kovų ir kuosų santalkų. Galvojau, kad jei rudenį varniniai paukščiai laikosi kartu, vadinasi, ir baltoji varna turėtų būti šalia. Važiavau keletą kartų, laksčiau paskui kuosų, kovų, pilkųjų varnų būrelius, bet baltosios varnos niekur nebuvu matyti. Na, pagalvojau, gal žuvo. Vis dėlto baltai varnai nėra lengva išgyventi, kai visi draugai aplink pilki ir juodi.

Žiemos pradžioje gaunu vienos gyventojos žinutę, kad ji pastebėjo baltą varną arba kirą Pabradėje prie upės. Viską mečiau ir nulékiavu jos ieškoti. Vėl apvaziavau visą rajoną. Apejau paupiu atidžiai apžiūrinėdamas kiekvieną varną. Nieko. Staiga aukštai praskrido vištvanagio patelė. Visos varnos sulékė į medžių

viršunes, kai kurios puolė vytis plėšrūną ir tada tarp pilkų varnų pamačiau ją – baltą varnelę. Ji suposi tuopos viršūnėje, o kiek vėliau nusileido keliomis šakomis žemiau.

Tai nebuvo visiškai balta varna, ne albinosė, o leukistė. Jos galva ir sparnų juodi, o visa kita sniego baltumo. Ir iš tiesų labiau ji priminė kirą, o ne varną. Ypač kai skrido. Kaip ir visos varnos, žmogaus nevengia, kol šis nepradeda rodyti dėmesio. Fotoaparatas ir tai, kad aš nuolat stovėjau po medžiu, ją trikdė, todėl išlaikė saugų atstumą. Šalia kartais atskrisdavo kita pilkoji varna, gal jos draugė ar draugas. Pabūdavo kartu ir vėl išsiskirdavo. Daugiausia laiko baltoji praleisdavo būtent medžiuose prie upės. Todėl aš jos ir nemačiau. Tiesa pasakius, pamatyti baltą varną, kai šakos apsnigusios, nėra labai lengva. Kartais nulékdavo į miestą pasimaitinti ir vėl grįždavo į savo pamėgtą medį. Kai varnų būriai pradédavo sukti ratus danguje, ji irgi prisijungdavo, jos niekas neginė, nemušė, nevaikė, matyt, varnos suprato, kad čia yra jų giminaité. Bet paskraidžiusi kartu su draugėmis baltoji vėl grįždavo į savo medį.

© Marius Čepulis

© Marius Čepulis

Vėliau dar kelis kartus atvykau jos aplankytį. Vi-sada rasdavau maždaug toje pačioje vietoje. Kartais ji lakstydavo po gyventojų kiemus, bet visada grįždavo į savo pamėgtą medį. Spėju, kad dar ir dabar ten tebė-

ra. Tad galite pabandyti susirasti ją šalia Fabriko skers-gatvio. Jei kas nors organizuotų gražiausių varnų rinkimius, Pabradės varna be jokios konkurencijos nu-skintų visus laurus.

© Mark Eising

Niūri ateitis – ar madeirinis karvelis vėl atsidurs nykstančiu paukščiu sąrašuose

Pagal „BirdLife International“ parengė

Saulius KARALIUS

Amžinai žaliuojančiame Portugalijos Madeiros salos Laurų miške sklinda pratisas ir kimus burkavimas, skleidžiamas tik šioje saloje gyvenančio ir niekur kitur pasaulyje neaptinkamo endeminio madeirinio karvelio (*Columba trocaz*). Daugybę amžių jie buvo tikrieji regiono sodininkai ir vietinės ekosistemos sargai – platiindami medžių ir krūmų sėklas jie prisidėjo prie natūralių buveinių atsikūrimo kintančio klimato sąlygomis.

Deja, pastaraisiais metais jų burkavimas ir uogų raškymas tampa vis retesnis. Nuo 2012 m. autonominės Madeiros regiono valdžia išdavė leidimus skaitlingiems medžioklės mėgėjams reguliuoti šios rūšies skaičių kaip „išskirtinę priemonę“, tokiu būdu mažinant žemės ūkiui paukščių daromą žalą. Nors madeirinis karvelis pagal gausumą kol kas kvalifikuojamas kaip susirūpinimo nekeliantis, tačiau vis dėlto tikėtinios liūdnos rūšies ateities perspektyvos. Baigiantis aštuntajam dešimtmeečiui rūšies populiacija saloje dėl intensyvios medžioklės buvo beveik sunaikinta ir tik

ivedus griežtesnius apribojimus pamažu atsistatė iki nepavojingos ribos. Remiantis 2015 m. apskaitos duomenimis, saloje gyveno 10–14 tūkst. individų. Nepaisant to, madeirinių karvelių medžioklės mastai kasmet intensyvėja, nes valdžios organai nenurodo griežtų šios veiklos kriterijų ir nepasiūlo efektyvaus rūšies apsaugos mechanizmo. Apskaičiuota, kad dėl beato-dairiškos medžioklės rūšies populiacija kasmet susitraukia apie 5 proc. Vietinė valdžia niekada neorganizavo jokių moksliniais tyrimais paremtų paukščių daromos žalos žemės ūkiui įvertinimų, todėl rūšies skaitlingumo reguliavimo politika balansuoja ties legalia ir nelegalia riba. Nuo pat 2012 m. regiono gamtosauginės organizacijos primygintai nurodo, kad rūšies reguliavimo priemonės yra netinkamos, ir reikalauja atliliki detalių paukščių populiacijos monitoringą ir įvertinimą. Jeigu toliau tėsis nekontroliuojamas madeirinių karvelių žudymas, tai ši rūšis, gyvenanti labai apibrėžtoje teritorijoje, netrukus vėl gali pakliūti į nykstančių sparnuočių sąrašus.

Paukščių gripas kirto Vengrijoje žiemojančioms gervėms

Pagal https://mme.hu/en/news/2023/11/28/avian_influenza_takes_toll_migratory_cranes_parengé
Saulius KARALIUS

Tikriausiai visi prisimename 2023 m. vasaros pradžios vaizdus, kai įvairose Lietuvos vietose, skaitlinose rudagalvių kirų kolonijose, buvo registruota dešimtys ir šimtai nuo paukščių gripo žuvusių paukščių. Paukščių gripas gerokai praretino Žuvinto ir kai kurias kitas didesnes rudagalvių kirų kolonijas. Panašus likimas neseniai ištiko Vengrijoje žiemojančias gerves. Didžiojoje Vengrijos lygumoje kasmet susirenka 200 tūkst. ir daugiau čia žiemojančių gervių, kurios yra ypač jaut-

rios paukščių gripo virusui. Didelės paukščių sankupos sudaro palankias sąlygas virusui sparčiai plisti. Šiuo metu ten jau skaičiuojama iki 20 000 nuo paukščių gripo žuvusių gervių. Manoma, kad virusą į žiemojančių gervių pulkus Didžiojoje Vengrijos lygumoje galėjo atnešti iš Karpatų regiono atskridę paukščiai, nors jau vasarą Vengrijoje buvo užregistruota paukščių gripo virusu infekuotų paukščių kirų ir žuvėdrų kolonijose. Situacija šiomis dienomis akylai stebima.

2023-09-17 Ventės rage sugauta didžioji zylė (*Parus major*) balta uodega © Vytautas Eigirdas

2023-11-03 Kaune, Žaliakalnyje, stebėtas kovas (*Corvus frugilegus*), suauges paukštis, kurio antsnapis buvo neįprastai ilgas © Rolanda Valenčiūtė

2023-11-17 Ventės rage sugauta juodagalvė sniegena (*Pyrrhula pyrrhula*), patelė. Jos plunksnos viršugalvyje buvo baltos spalvos © Vytautas Jusys

2023-11-30 Druskininkuose prie lesyklos matytas naminiai žvirblių (*Passer domesticus*) bürelis, kuriame viena patelė abiejuose sparnuose turėjo baltų plunksnų © Darius Jakavonis

2024-01-02 Vilniuje, Antakalnyje, stebėta netoli lesyklos besimaitinanti didžioji zylė (*Parus major*) balta uodega © Robertas Akstinas

Aibę metų lesinu paukščius ir 2023-12-01 pastebėjau šį „kitaipt atrodatą“ naminį žvirblį (*Passer domesticus*). Pulkas naminiu žvirbliu ir karklažvirblių straksėjo kaimyno sode, kiti skrido į mano lesyklas, tačiau šis neužuko pasivaišinti saulėgrąžomis. Oras buvo apniukęs, todėl kokybiškai nufotografioti nepavyko, tačiau faktas dokumentuotas. Vilkiškės, Vilniaus r. © Dalia Bivainienė

2023-12-07 Joniškio r., Linkaičiuose, apsilankė didžioji zylė (*Parus major*), kurios snapas buvo neįprastas – sukryžiuotas © Rimantas Stankūnas

2023-12-31 Kauno r., Kačerginėje, nufotografiotas naminis žvirblis (*Passer domesticus*), patinas, kurio abiejų sparnų didžiosios plasnojamosios plunksnos baltos. Tas paukštis čia stebimas jau nuo vasaros © Povilas Antanavičius

2024-01-13 Vilniuje, Antakalnyje, stebėta su baltomis apdarų detalėmis kuosa (*Coloeus monedula*), besimaitinanti su kitomis kuosomis šalia kačių ir balandžių „sėryklos“. Idomu, kad tas pats paukštis Antakalnyje buvo stebėtas ir 2022-02-20 © Robertas Akstinės

2023-12-07 Joniškio r., Linkaičiuose, stebėtas juodasis strazdas (*Turdus merula*), patinas, kurio plunksnos apie akis ir snapą buvo baltos © Rimantas Stankūnas

© Robertas Akstinas

Įdomūs faktai apie kékštą

Šiek tiek įdomių faktų, kurių galbūt nežinojote.

Sveria 150–200 g.

Monogamai, poras sudaro visam gyvenimui.

Paprastai lizdus suka ant šoninių medžių šakų 0,5–5 m aukštyje, bet kartais gali išsikurti ir uoksuose.

Gamtoje vidutiniškai gyvena 5–7 metus.

Seniausias žinomas paukštis sulaukė 22 m.

Nelaisvėje išgyvena iki 18 metų.

Posnapyje turi maišą, kuriamo gali tilpti 5–7 gilės.

Rudenį kaupia atsargas, gali surinkti iki 4 kg.

Po bulviakasio renka smulkias bulves ir jas slepia miške, savo slėptuvėse. Tad nenustebkite, jeigu vasarą miške rasite bulvių krūmą.

Mažas sėklas suklijuoja į mažą kamuoliuką seilėmis ir tik tada slepia.

Paukščiai ne tik slepia savo maistą, bet ir dažnai sekia savo gentainius ir juos apvgia.

Slėptuvinių skaičius gali siekti iki 2500, bet žiemą prisimena tik iki 200 slėptuvinių.

Žiemą naudojasi voverių „paslaugomis“, kurios pagal kvapą suranda paslėptas atsargas, bet visko iš karto nesuėda.

Vienas iš nedaugelio paukščių, kuris gaudo vapsvas.

Maksimalus skridimo greitis iki 35 km/h.

Iprastai yra sėslus ar nedideliu atstumu migruojantis paukštis, bet kas 5–6 metus centrinėje Europoje vyksta masinė šių paukščių migracija.

Per dieną migracijos metu gali nuskristi 10–60 km.

1955 m. virš vieno Vokietijos miestelio migracijos metu praskrido 6500 kékštų būrys.

Paprastai išveda vieną jauniklių vadą, bet, jeigu praranda pirmą vadą, gali bandyti perėti antrą kartą.

Iprastai lizde būna 5 jaunikliai, kurie per dieną gali suleisti iki 1100 vabzdžių, o per 20 dienų, praleistą lizde, jie sulesa daugiau nei 20 000 vabzdžių.

Puikiai pamégdžioja jvairius garsus: nuo kitų paukščių ir gyvūnų balsų iki kirvio pokšėjimo.

Lengvai prijaukinamas, veidrodyje atpažista save.

Kai kuriose tautose jis laikomas nešančiu laimę paukščiu, o kitose tautose atvirkšciai – nešančiu nelaimę.

Parengė Robertas AKSTINAS

Bukutis (*Sitta europaea*). Karmėlavos miškas, 2023-12-07 © Modestas Ružauskas

Juodasis strazdas (*Turdus merula*). Kauno botanikos sodas, 2024-01-18 © Kęstutis Obelevičius

Žurnalo kaina – 3,00 Eur